

יחדין

ארגון נוער

ירחון פעילות חודשי

ארגון הנוער 'יחדין'

נושא החודש:

בית המקדש

חונרת הדרכה

טבת תשפ"ב | מותאם לגילאי יסודי

ירחון פעילות
חודש טבת תשפ"ב

נושא החודש:

**בית
המקדש**

מותאם לגילאי יסודי

יחדיו
ארגון נוער

ירחון פעילות 'יחדיו' חודש טבת תשפ"ב | נושא: בית המקדש

רקע לנושא:

המושג 'בית המקדש' מתחבר בדמיון של החניכים למשהו עתיק, מיושן, קשור לימים בהם נסעו בסוס ועגלה... האם אנו מסוגלים לעורר בליבנו ציפייה לחיים עתיקים, רחוקים עד מאוד מסגנון החיים שלנו היום?

קשה לנו להתחבר לזה, לצפות לזה...

חסר גדול בידע מקיף וברור אודות חיי המקדש ועבודתו, גורם לבלבול רב ותחושת ריחוק מענייני המקדש.

ואת החסר הזה - אנו רוצים למלא, בצורה חווייתית ומהנה.

מטרת הנושא:

להמחיש ולפשט את מושגי בית המקדש להבנת החניכים, כדי להנחיל כמיהה וציפייה לבניין בית המקדש השלישי. ניצור חיבור פנימי למושגי המקדש, ולאורח החיים בזמן המקדש. נחוה יחד מהו באמת בית המקדש, ומה משעות חסרונו.

נושא החודש:

בית המקדש.

בית המקדש הוא נושא מרכזי וחשוב, אך לעיתים קשה לנו לגשת אליו בצורה הנכונה, לעורר את הרגשות הראויים כלפיו, ולחוש געגוע וציפייה.

במערכים שלפנינו, נלמד על מהות הבית של הקב"ה בתוך העולם הגשמי של עם ישראל, ועל קרבת האלוקים שחש כל אחד בהיכנסו לבית המקדש. נתבונן ביופי המקדש בתפארתו, ונצעד בעקבות עולי הרגל. נחוה את הקדושה בבית המקדש, ונלמד מעט על הקרבנות ועל המנורה.

נפליג בדמיונו אל עבר בית המקדש השלישי, ונגביר בקרב החניכים את הכמיהה לבניינו.

נבין איך הקשר שלנו עם הקב"ה מתבצע בגלות, בהיעדר המקדש.

נתחבר להיסטוריה של הכותל המערבי, וירושלים בכלל.

וכמובן - נדבר על האסון שבחורבן, ויחד עם זאת על הנחמה והגאולה.

משרד ראשי: רחוב גבעת שאול 27, גבעת שאול, ירושלים
טלפון: 077-40-50-813 פקס: 153-524-236
דוא"ל: office.yachdav@gmail.com

מזכ"ל התנועה: אילן קוסמן

ניהול תוכן: ישראל שילה

כתבה: ראובן מילצקי

עריכה: מרדכי רוזנברג

גרפיקה: שלומית כהן - סטודיו דינמי
dinami20.studio@gmail.com

© כל הזכויות שמורות לארגון הנוער 'יחדיו'

נשנן ונזכור את שלושת המטרות שלנו:

לחוות חיי תורה מתוך שמחה ואושר, לקחת אחריות על עצמינו, ועל העתיד שלנו, לשאוף להצליח ולנצל את הפוטנציאל שלנו.

תוכן עניינים

- 4. . . . . **יום פעילות חודשי** | תחרות ארצית - יצירת בית המקדש
- 7. . . . . **מערך 1** | בית המקדש - החיים תחת כנפי השכינה
- 17. . . . . **מערך 2** | בית המקדש בתפארתו
- 25. . . . . **מערך 3** | טיול לבית המקדש השלישי
- 33. . . . . **מערך 4** | עבודת בית המקדש - חווייה מעולם אחר
- 43. . . . . **מערך 5** | הסתר פנים - החיים בלי בית מקדש
- 51. . . . . **מערך 6** | מרכז העולם - ירושלים
- 63. . . . . **מערך 7** | הכותל המערבי
- 77. . . . . **מערך 8** | החורבן והגאולה

צוות יקר!

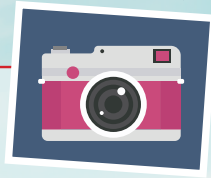
החלטנו לאתגר אתכם החודש
בתחרות ארצית מיוחדת !!!

"בוניס את בית המקדש"

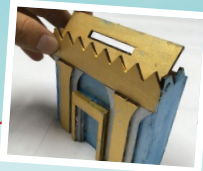
מה בתחרות?

שולחים לכתובת מייל
הבאה:
maxim@shlavim.org.il
עד ליום ראשון כ"ב טבת

אתם מצלמים את
הדגם מצרפים את פרטי
החניך: שם, כיתה,
מס' טלפון, שם סניף.

בונים במהלך החודש דגם
של בית המקדש או כלי מכלי
המקדש בצורה הכי יפה
ומושקעת

(אפשר לעבוד בזוגות, בקבוצות
או באופן פרטי)

התמונות ייבדקו ע"י צוות שופטים, שלושת המקומות הראשונים, יזכו בפרסים:

מקום ראשון: מכשיר קשר מקצועי

מקום שלישי:
סקטבורד / כידון קפיצה

מקום שני:
רכב מטפס עם שלט

sk... קדימה לזינוג!!!

אי יהיה הזוכה המאושר?

בהצלחה רבה!

יום פעילות חודשי:

תחרות ארצית - יצירת בית המקדש

יום פעילות חודשי, הוא יום בו כל הסניפים בארץ מבצעים פעילות באותו נושא, כאשר כל סניף בוחר לעצמו את אופי הפעילות.
החודש תתקיים תחרות ארצית בין הסניפים, על יצירה מיוחדת עם הילדים הקשורה לבית המקדש.

פרטי התחרות:

את התמונות יש לשלוח ע"י הרכז, לכתובת המייל: maxim@shlavim.org.il
עד ליום ראשון כ"ב טבת.

התמונות ייבדקו ע"י צוות שופטים, שלושת המקומות הראשונים, יזכו בפרסים:

- מקום ראשון: מכשיר קשר מקצועי.
  - מקום שני: רכב מטפס על שלט.
  - מקום שלישי: סקטבורד / כידון קפיצה.
- הנקודות שייבחנו ע"י צוות השופטים: השקעה, יופי, עבודת צוות.

רעיונות ליצירה:

- צירפנו לכם כמה דוגמאות להשראה ליצירות. כמו כן ניתן כאן כמה רעיונות:
- הכנת דגם בית המקדש, עם קופסת נעליים, ספריי זהב, חיתוכים יפים ל'כתר' של גג המקדש, ועוד.
- בניית ה'כיור' ע"י בקבוק עם ספריי זהב, ויצירת 'פיות', וכן הלאה.
- בניית המזבח ע"י קופסאות קטנות וגזירה מדויקת.
- יצירת מנורת הזהב.

בהצלחה רבה!

בית המקדש החיים תחת כנפי השכינה

היום נכיר את החסר העיקרי שחסרנו בחורבן הבית:

”קרבת אלוקים!”

נלמד ונחכים על משמעות המושג, נמחיש, נקשיב ללבטי
החניכים, ונחווה יחד איתם געגוע לקרבה מיוחדת זו.

והאבנים שעל חורבנם אני מקוּוֹן. לא עצים ואבנים אבדו לנו, כי אם מקור חכמה, וקרבת אלוקים מופלאה.

אולם לשאלתך השניה - מדוע בוכה אני על העבה, לא אענה לך, כי רק יהודי יכול להבין את עומק הבכיה על העבר... את מה שהיה ואבד..."

! תובנה

יהודי כשר מסוגל להבין את משמעות הגעגוע ל'קרבת אלוקים'. הנשמה המיוחדת שלנו, משתוקקת כל העת אל יוצרה, ומלמדת אותנו עד כמה חסרה לנו עד עצם היום הזה השראת השכינה של המקדש. עלינו רק ללמוד, להקשיב לקול הנשמה...

שאלות לדיון - בעקבות הסיפור

- מדוע הקב"ה צריך בכלל בית גשמי של עצים ואבנים בעולם הזה? הרי הקב"ה כולו רוחני ואינו צריך מאיתנו כלום?
- הרי הקב"ה נמצא בכל מקום ובכל זמן, כפי שנאמר "מלא כל הארץ כבודו". אם כן מה היה שונה בבית המקדש?

תשובות

חז"ל במדרש (שמות רבה לד) מגלים לנו, שמשה רבינו ושלמה המלך כבר הקדימו אותנו ושאלו את הקב"ה: "בשעה שאמר הקב"ה למשה 'עשה לי משכן', התחיל מתמיה ואומר: כבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים והוא אומר עשה לי משכן?! ועוד היה מסתכל ורואה [ברוח הקודש] ששלמה עומד ובונה בית המקדש □ ואומר לפני הקב"ה (מלכים א ח, כז): האמנם ישב אלוקים על הארץ?!"

והתשובה שעולה מדברי המדרש שם (ועוד מקורות בחז"ל), היא:

מטרת בניית בית המקדש איננה בשביל הקב"ה. הוא רוחני ונמצא בכל מקום, ואינו צריך בית שעשוי מעצים ואבנים.

אז מי כן צריך אותו?

אנחנו - עם ישראל.

נפתח בסיפור שימחיש לנו את המסר:

סיפור 1 | אפלטון וירמיהו

מספר "תורת העולה" להרמ"א (מובא ב"לב אליהו" סוף ח"א "שביבי לב" קנ"ה)

הימים היו ימי חורבן הבית הראשון. יום אחד חלף הפילוסוף היווני המפורסם 'אפלטון', על פני הר הבית, והנה הוא רואה את ירמיהו הנביא יושב ובוכה בכי תמרורים.

"על מה אתה בוכה?!" תמה אפלטון.

"על הבית הקדוש, אשר היה לשריפת אש" השיב ירמיהו בקול שבו.

"תמה אני עליך", התפלא אפלטון, "כיצד נאה לחכם כמוך לבכות על עצים ואבנים?! ובכלל - כיצד נאה לחכם כמוך לבכות על העבר?!"

נרחיב בשאלה הזו - כי השאלה הזו מתחילה רבים עד עצם היום הזה, כאלפיים שנה לאחר חורבן הבית - מדוע עם ישראל, עם נבון וחכם, רואה לנכון לסקוּע ביאון כה צמוק על צרות העבר? מה יצור הכי והאלה על מה שהיה וחלף? האם לא טוב יותר שתנסו לשכוח את העבר הכואב, ולהיות עם הפנים לקראת העתיד?!

השיב לו ירמיהו: "אמור נא לי בבקשה, מי כמוך הוגה דעות! האם יש לך שאלות וחקירות בפילוסופיה, שטרם הצלחת לפתור אותם?"

"ודאי", השיב אפלטון, ומיד שטח בפני ירמיהו כמה תהיות וספקות קשות שכל חכמי העולם לא הצליחו ליישבן.

ירמיהו לא השתהה, ומיד השיב לו בצורה מקיפה, ופתר את הבעיות בהן התחבט אפלטון לאורך שנים.

נדהם אפלטון מעומק הבנתו וידעותיו של ירמיהו הנביא, ופנה אליו בהשתאות: "מהיכן שאבת את החכמה המופלאה הזאת?!"

ענה לו ירמיהו: "את החכמה הזאת, ועוד הרבה יותר מכך, שאבתי מן העצים

יתרון נוסף: בבית המקדש הרגשנו 'בבית' של אבא שלנו!

בית המקדש הוא כמו ה'בית' של הקב"ה. בבית אדם מרגיש חופשי, משוחרר להיות מי שהוא. כשחבר פוגש אותנו במרכז המסחרי, הוא מייד שואל 'היי, מה אתה עושה פה?', לעומת זאת כשתופסים אותנו בבית, אף פעם לא שואלים אותנו 'מה אנחנו עושים כאן?' זה הרי ברור, זה הבית שלנו. כאן אנחנו במקום הטבעי שלנו, תמיד רצויים ואהובים.

לפני יציאה למפגש חברים, אנו מתכוננים, מתלבשים כראוי ומכינים עצמינו למפגש. אבל לקראת השהות בבית, אנחנו לא צריכים להתלבש, להתכונן ולהיערך. זה המקום שלנו!

כך, כביכול, בבית המקדש בורא העולם מסיר את המסיכות המסתירות את נוכחותו האמיתית, ומתגלה בכל הדרו.

'נעילה' כל השנה:

עיצמו עיניים, ונסו להיזכר כיצד הרגשתם לאחר תפילת 'נעילה' במוצאי יום כיפור האחרון? באמצע השירה 'לשנה הבאה בירושלים הבנויה' רגע לפני תפילת ערבית של השנה החדשה...

הרגשתם - זכים, נקיים, לב חדש, שנה חדשה, דף חדש...

כך בדיוק היתה ההרגשה לכל באי בית המקדש, בכל עת!

כל החיים היו עם הרגשה כזו של זוך וקדושה, התקרבות לקב"ה ורצון לעשות רק טוב.

אם כן, האבילות של עם ישראל למעלה מאלפיים שנה, היא בעיקר על דבר אחד: **חסרה לנו אותה 'קרבת אלוקים' גדולה שהיתה לעם ישראל, בעת שהיה בית המקדש על תילו!**

כמאמר דוד המלך: "אַחַת שְׁאַלְתִּי מֵאֵת ה', אוֹתָהּ אֶבְקֹשׁ: שְׂבָתִי בְּבֵית ה' פֶּלַי מִי חַיִּי, לְחַזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ". עוד אמד דוד (תהלים עג כח): "וַאֲנִי - קִרְבַּת אֱלֹקִים לִי טוֹב!"

עוצמת 'קרבת האלוקים' שהיתה בזמן בית המקדש - תומחש היטב בסיפור הבא:

מדוע? כי הקב"ה רוצה להתקרב אלינו ולהשפיע עלינו קדושה וטהרה, והדרך לעשות זאת בעולם גשמי, היא לבנות מקום בארץ הגשמית שיהיה 'צינור' שיחבר בין הקב"ה לעם ישראל.

בית המקדש היה המקום בו חל חיבור חזק ועוצמתי ביותר בין הקב"ה לישראל, בו כל יהודי הרגיש קרבת אלוקים ביתר שאת.

ע"ס נב

ילדינו (וגם אבותינו רבים...) מתקשים לחוות את ההתלהבות מ'קרבת אלוקים', וצלינו לאלות הפנה לקושי שלהם. עם זאת, ננסה בחוכמה ובאדינות לעזור אותם לכך, ונתאר כחשק והתלהבות את האושש העוצמתי: קרבת אלוקים.

ולמה דוקא במקדש? למה שלא יחוש כל אחד בביתו קרבת השם?

הורים האוהבים את ילדיהם, מבטאים מדי פעם את אהבתם והערכתם, ואומרים לו: 'אנחנו אוהבים אותך'. 'אתה הבן המתוק שלי!' 'איזה כישרון אתה!'

למה? מדוע הם צריכים להוציא החוצה את האהבה שיש להם בתוך הלב?

כאן נוכל אנו האדריכים לזרף את החניכים איתנו לחוויה, ולשאלו: 'איך אתה קטן או אחות קטנה, בגילאי שנתיים עד שש? ניקח חניך אחד כדוגמא, ונשאל אותו אם רוצונו לשתף את כולם - אתי בפעם האחרונה הפעם אחמאה לאחיו הקטן? מה גרם לו להחמיא לו ולפגין כלפיו אהבה? לאיזה צורך?

נוכל לנצל את הדיון להדגשת הצורך של כולנו באחמאות, באיחוס חמות ומאודות, ולהפחתת השיח הקוצני והבוטה באשפחה ובין חברים.

מסקנה: למרות שאהבת ההורים לילדיהם תמידית ומובנת מאליה, ההורים רואים צורך להביא אותה לידי ביטוי, להדגיש אותה ברגעים מיוחדים ולהראות אותה באופן מפורש. כך גם אחים וחברים טובים. מפני שכמו פרח הנובל ללא השקיה, כך תיבול אהבה שלא מעודדים אותה במילים חמות ובמחמאות.

כך הקב"ה, שנמצא בכל מקום ואוהב אותנו תמיד, חפץ להראות את אהבתו אלינו באופן מופגן, וליחד מקום בו תשכון שכינתו באופן בולט וגלוי יותר מאשר בכל מקומות העולם.

חשד | כל מה שתבקש!!!

לצורך המחשת המושג 'קרבת אלוקים' הישירה שהיתה בזמן הבית, נתאר בפני החניכים אדם שחווה מאורע מופלא. נציע להם להיכנס לתוך ראשו של אותו אדם, ולדמיין את האירוע המרגש מנקודת מבטו:

היו היה מלך רם ונישא, פיקח, רגיש וטוב לב, אותו כולם העריצו ואהבו עד בלי די.

איש פשוט, אזרח מן השורה, נתקל במקרה בבן המלך שבא לרחוץ בנהר. מבלי משים, טבע בן המלך בנהר, ועוזריו הרבים לא הצליחו להצילו. האזרח הצליח לשחות נגד הזרם, לתפוס בבן המלך הטובע, ולהצילו ממוות לחיים.

בעקבות ההצלה, הזמין המלך את האזרח למפגש מלכותי מיוחד. האזרח התכונן למפגש זמן רב, ולמד את נימוסי המלכות.

כשהגיע הרגע הגדול, הוכנס האזרח דרך שערי ברזל ענקיים, פסע על שטיחי משי, ונכנס אל טרקלינים מעוררי השראה. לאחר צעידה ארוכה בין אולמות הארמון משובבי הנפש, הגיע אל היכלו של המלך עצמו.

עיניו החודרות של המלך הביעו טוב לב ואהבה עצומה. הוא הושיב לידו את האזרח, והפגין כלפיו קרבה יתירה. האזרח חש אושר עז מציף את ליבו, וכל דאגותיו נשכחו ממנו כלא היו. היו אלו רגעים של אושר מדהים, בצלו של המלך המיוחד.

"הגיע הזמן להשיב לך כגמולך", חייך אליו המלך בנעימות, "אתה מוזמן להביע משאלה אותה אמלא לך בשכר הצלת בני!"

נמקד את החניכים בסיטואציה, במה שעובר לאזרח בראש:

איזה רגע אדיר! וואו!!! אני מתקשה להאמין שזה קורה לי! מה אבקש עכשיו?

נאל את החניכים:

מה הייתם מבקשים במצב כזה?

האם חשתם פעם תחושה כזו של קרבת אלוקים, כמו במשע? הרגשתם שהקב"ה מקשיב לכם ורוצה לשמוע את משאלותיכם? אולי כיום כיפור, או הכנסת ספר תורה, או הליל הסדר?

בהזדמנות זו, יוכל המדריך עצמו לספר על אירוע בו חש באזמרה קרבת אלוקים, וכך יקרה את המושג אל תודעתם של החניכים.

סיפור 2 | עקבות בחול

אדם אחד חלם חלום, בו הוא נמצא על חוף הים, ורואה מול עיניו את כל מסלול חייו. הוא ראה את הצעדים על החול, מתחילת ימי ילדותו, דרך ימי נערו, והצעדים התקדמו הלאה אל שנות בגרותו.

הוא הביט בחול הרך, והתבונן בטביעות רגליו הניכרות על החוף. לצידי, ניכרו טביעות רגלים נוספות. זוג טביעות רגליים בחול שהיו איתו בכל עת ובכל שעה בחייו.

הוא שאל "של מי טביעות הרגליים הנוספות?"

ענה לו הקב"ה: "הטביעות הם שלי. הלכתי איתך תמיד!"

הוא ממש הרגיש איך באמת בכל צעד בחייו, הקב"ה ליווה אותו בסיוע מהשמים.

אבל, למרבה הפלא, כשהתבונן בתחנות הקשות והמאתגרות בחייו, ברגעים בהם היה לו קשה, בזמנים בהם התמודד מול משברים, נדהם לראות כי דוקא באותם זמנים קשים, יש רק זוג רגליים אחד בחול! טביעות הרגליים המלוות אותו, פשוט נעלמו!

הדבר כאב לו מאוד. האם יתכן שדוקא ברגעים הקשים, הקב"ה לא היה לצידי ולא עזר לו? הוא הרים עיניו השמימה, וביקש מהקב"ה הסבר לדבר.

"שמע בני", הרגיש את התשובה ננסכת בליבו. "ברגעים הקשים בחייך, נשאתי אותך על כתפיי, ולא נתתי לך ללכת לבד. לכן, אתה רואה רק זוג רגלים אחד.

אלו הטביעות שלי... אתה היית על כתפיי..."

! תובנה

אלוקים באמת קרוב אלינו, תומך ומעודד! כמאמר דוד המלך בתהלים (עג כג): "וְאֶנִּי תְּמַיֵּד עִמָּךְ, אֶחְזָק בְּיָד יְמִינִי". בכל רגע בחיים הוא כאן לצידינו, בפרט ברגעים הקשים! אין דבר נעים ומחזק יותר מההרגשה, שהקב"ה לצידינו, תומך ומסייע.

שם, בבית המקדש, היתה תחושה זו עוצמתית ביותר. אז, היה קל יותר לחוש את קרבת האלוקים, הקיימת ומורגשת גם היום, אך קשה יותר להרגיש אותה בעוצמה המתאימה.

משחק | להתקרב

פתיחה:

משחק מאתגר ומהנה, ימחיש את חווית החיפוש אחר קרבת השם, והקושי שבחיפוק.

הסבר כללי:

נחפש זה את זה בחושך, עד למציאת החבר...

חומרים נדרשים:

- כיתה חשוכה. אם הפעילות נערכת בשעות היום, נשיג נייר עבה לכיסוי החלונות.
- מטפחת לכיסוי עיניים.

הסבר מפורט בשלבים:

1. מחשיכים את הכיתה לחלוטין.
2. החניכים מתחלקים לזוגות.
3. כל זוג בתורו מחליט מי מביניהם יסתתר בחושך, והשני יחפש אותו.
4. החניך שצריך לחפש את חברו, יוצא מהכיתה, שם מישהו קושר את עיניו, ונשאר להשגיח עליו וללוותו שלא ימעד חלילה.
5. החניכים האחרים רשאים לצפות במשחק, אולם עליהם לעמוד בצד הכיתה, לא לסייע בחיפושם, ולשמור על שקט.
6. החניך המסתתר משמיע מדי פעם קול דק, או חובט בחפץ מסויים, כדי לסייע לחניך שמחפש אותו.
7. נשמור על החניך המחפש, מפני מעידה או מכה חלילה.
8. כשהחניך המסתתר נמצא, לוחצים ידיים. סוף סוף התקרבו...

תובנה:

קשה לנו לחפש את קרבת הקב"ה, בחשכת הגלות. אבל על הקרבה הזו, אנו לא מוכנים לוותר...

סיום המשל

כל רצונותיו של האזרח פרחו ונעלמו מזכרונו. החלום על בית חדש, התכנית לעבור עבודה, לרכוש מתנה נוצצת לאשתו, הכל איבד את משמעותו באותם רגעים נשגבים במחיצת המלך הרם והנישא. הוא עצם את עיניו, וביקש מן המלך:

"אנא ממך, תן לי רשות לשהות במחיצתך פעמים נוספות! ליהנות מחכמתך, ולחזות בזיו פניך! להביע בפניך תמיד את משאלותיי וצרכיי!"

! תובנה

זוהי המשמעות של 'קרבת אלוקים' שהיתה בבית המקדש. להיות במחיצת הקב"ה, להתענג על טובו וקדושתו, ולבקש ממנו תמיד את כל מה שאנחנו צריכים.

בבית המקדש, מקומו של הקב"ה, שם כל יהודי הרגיש בבית המלך. כל אחד הרגיש רצוי ואהוב, הקב"ה רוצה לראות אותך, הקב"ה רוצה להקשיב לך! כל אחד חש בנוח לבקש את אשר על ליבו, להביע את משאלותיו, ולבקש מהקב"ה להתקרב אליו עוד ועוד. שם, בבית המקדש, הוסרו כל המסיכות. שם כל אחד היה מי שהוא באמת.

בית המקדש בתפארתו

טבע האדם, שדברים הרחוקים מהעין - רחוקים גם מהלב.
למרות ההדמיות המפורסמות של בית המקדש, קשה לנו
לראות מול עינינו את מראה המקדש. מה היה בו, איך זה
היה נראה...

קשה להמחיש את הקדושה הגדולה שהיתה בבית
המקדש, ואת ההתנהלות היומיומית שהיתה מנת חלקם
של בני אותו דור.

ננסה היום להתקרב קצת, לנסות לתפוס משהו מן המשהו,
ואולי נזכה להעביר את התחושה הלאה לדור הצעיר.

ותופחת את הדעת. היופי הפנימי הזה יצר תופעה מופלאה - בירושלים לא היו בתי מלון ענקיים בתשלום ולא היה צורך לשכור דירות אירוח!

בטח תאמרו: איך היה מקום לכולם? על כך עונים חז"ל שהיה נס גלוי - המקום לא היה קטן לאף אדם, ומעולם לא התלונן אף אחד שצר לו המקום!

כשבאו כל עולי הרגל, תושבי ירושלים קיבלו אותם בסבר פנים יפות, נתנו להם מקום לישון ואוכל לאכול - והכל בחינם! הם רק חיכו לזכות במצווה יקרה זו!

הבה נפליג רגע לעולם טהור ונשגב - לביתו של אלעזר - ילד ירושלמי מתוק, מתושבי ירושלים הקדושה בזמן שבית המקדש היה קיים בשיא תפארתו:

סיפור היסטורי | אלעזר מארח עולי רגל

ערוך מתוך סיפור של תמר זקס "ראשון וגם אחרון":

בחצר ליד הבית עומד אלעזר הקטן וממתין. הוא מתרומם על קצות אצבעותיו ומתבונן אל שביל העפר. עיניו של אלעזר עייפות ורגליו כבדות, אך הוא אינו זז ממקומו. כמו בכל שנה בשלושת הרגלים: פסח, שבועות וסוכות, עומד אלעזר בחצר ליד הבית, מתבונן, וממתין לעולים המגיעים לירושלים לחגוג בבית המקדש.

השנה רוצה אלעזר להיות הראשון. הראשון שרואה את שיירת העולים המגיעה לעיר. הראשון שמודיע לאבא ואמא על בואם. הראשון שרץ לקראתם. הראשון שמקבל את פני העולים בשמחה.

שעת צהרים. השמש כבר עלתה וטיפסה אל אמצע השמים. חם לאלעזר, חם מאד. אלעזר עדיין ניצב במקומו בחצר.

לפתע רואה אלעזר ענני אבק נישאים על השביל מרחוק. הוא משפשף את עיניו, חוזר ומעיף מבט אל השביל.

לא! הוא לא טועה. על הדרך מרחוק הוא יכול לשמוע ולראות את העגלות הרתומות לחמורים. את הצועדים הרבים שרים ומנגנים בשמחה.

הוא הראשון שראה אותם.

"האורחים מגיעים, האורחים מגיעים! אמא, אבא, הם כאן, ראיתי אותם! הם באים!" הוא קורא בקול גדול.

אמא ואבא ממהרים אל החצר. הם רואים את אלעזר אוחז בחמורים, ועוזר

במערך 8 הארכנו על החורבן והאזולה, תוכלו להקדימו ולחוברו בסמוך לעשרה טבת להגברת האפקט.

עים לב

שאלות לדיון

- איך היו נראים החיים לצד בית המקדש?
- איזה יופי היה בבית המקדש בפרט, ובירושלים בכלל?
- באיזה זמן היה ניתן לחזות בבית המקדש בצורה הטובה ביותר?

תשובה

בנספח הבאנו קצת תיאורים מחז"ל על יופיה של ירושלים ויופיו של בית המקדש, והעלייה לרגל שהייתה כמאן בית המקדש.

עים לב

לא היתה ולא תהיה עיר יפה יותר מירושלים, ובניין יפה יותר מבית המקדש!

חז"ל מפליגים ביופיה של ירושלים וביופיו של בית המקדש:

בגמרא נאמר (קידושין מט, ב) "עשרה קבין יופי ירדו לעולם - תשעה נטלה ירושלים, ואחד כל העולם כולו". עוד אמרו חז"ל: "מי שלא ראה ירושלים בתפארתה - לא ראה כרך נחמד מעולם. מי שלא ראה בית המקדש בבנינו - לא ראה בנין מפואר מעולם" (סוכה נא, ב).

העיר הקדושה בעולם, היתה העיר היפה והנחשקת בתבל.

כדי לחזות בעוצמת בית המקדש, ניתנו לישראל שלושה רגלים בהם יש מצווה לעלות לבית המקדש, ולשאוב קדושה לכל השנה. בהזדמנות זו גם מצווה כל מי שמגדל פירות להביא את הפירות הראשונים מהשדה, לבית המקדש לכוהנים, מצווה זו נקרא 'ביכורים'.

שוו בנפשיכם! מיליוני יהודים מכל קצוות תבל, ברבבות ספינות וכרכרות, כולם-כולם עולים לעיר יחסית קטנה - ירושלים, לחזות בזיו פניו של הקב"ה, ולשאוב מלוא חופניים קדושה וטהרה לכל השנה!

היופי של ירושלים היה גם, ובעיקר, יופי פנימי, אורה קדושה שמרחיבה את הלב

נספח מדרשי חז"ל

יפיה של ירושלים ובית המקדש:

חז"ל הפליגו ביופיה של ירושלים וביופיו של בית המקדש, ואמרו: (קידושין מט ע"ב) "עשרה קבים יפוי ירדו לעולם - תשעה נטלה ירושלים, ואחד כל העולם כולו".

עוד אמרו (סוכה נא, א): מי שלא ראה ירושלים בתפארתה, לא ראה כרך נחמד מעולם. מי שלא ראה בית המקדש בבנינו, לא ראה בנין מפואר מעולם.

חז"ל אומרים (פסחים ז, א) על שוקי ירושלים, שהם "עשויין להתכבד בכל יום". ופירש רש"י: "מפני הטיט".

חז"ל מביאים כמה הלכות המיוחדות לירושלים (ב"ק פב, ב) אחת מהן "אין עושין בה כבשונות", כלומר "משרפות סיד לקדירות" (רש"י, שם) והגמרא מנמקת "משום קוטרא". ופירש רש"י שהוא "עשן שמשחיר את החומה, וגנאי הוא".

ירושלים היא כלילת יופי: "מציון מכלל יופי אלוקים הופיע" (תהילים נ, ב). חכמינו ז"ל אמרו על הפסוק: "מציון מכלל יופי" (תהילים נ, ב): "ממנו [מירושלים] מוכלל יופיו של עולם" (יומא נד, ב). מכאן שיופייה של ירושלים הוא שורש ועיקר לעולם כולו. במעמקה יסודות איתנים שמהם הושתת העולם.

עליה לרגל:

על הפסוק בתהלים (קטו) "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים. ירושלים הבנויה כעיר שחבורה לה יחדיו" אומרים חז"ל בתלמוד ירושלמי (חגיגה פ"ג ה"ו) "ירושלים הבנויה כעיר שחבורה לה יחדיו - עיר שהיא עושה כל ישראל חברים".

לסבא וסבתא לרדת מהעגלה. אחריהם קופצים מהעגלה אפרים ומנשה. חגי ושמואל מתירים את החמורים ועוזרים לאורחים להוריד את השקים והחבילות, המלאים בתבואה, פירות וירקות. את חלקם יאכלו בחג, חלק יחלקו לעניי ירושלים, וגם תרומות ומעשרות הביאו לכהנים והלוויים העובדים בבית המקדש.

אלחנן, נח, עזרא ונחמיה יורדים להם בנחת מהעגלה הבאה. אחרונות וחביבות נכנסות הדודות חנה ואסתר, רות וציפורה. את הלחיים של אלעזר, חגי ושמואל מיד הן צובטות, מחבקות ומנשקות.

הבית מתמלא, עוד ועוד קרובים, בני משפחה וחברים נכנסים ומתחבקים. אלעזר מסתובב בין האורחים, מגיש שתיה חמה, מים קרים, תמרים, שקדים וצימוקים. מקשיב לסיפורים ומתעניין בחדשות שמביאים העולים ממקומות רחוקים.

בחוץ מחשיך, הלילה יורד. אלעזר עוזר לאבא ואמא לפרוש שמיכות חמות, מזרונים וכריות בחדרים.

סבא וסבתא, בחדר עם אפרים ומנשה, נרדמים ראשונים. מיד אחריהם גם חגי ושמואל השובבים. אלעזר אינו נרדם. הוא יהיה האחרון שילך לישון, האחרון שירדם. קודם הוא רוצה לראות ולבדוק שלכולם נח ונעים.

מיכל ודבורה התאומות מתכסות ומיד נרדמות זו מול זו. הדוד אהרון מוצא לו מקום על אדן החלון. מילכה, שלומית וחנה, מניחות כל אחת מזרון, כרית ושמיכה. הן בוחרות לישון ליד הארון. אלחנן עם אצבע בפה יירדם עוד רגע מתחת לשולחן.

שמעון, גד, אשר וראובן, כבר גדולים. הם פורשים מזרנים בחצר ליד הבאר. אלעזר מוציא להם שמיכות נוספות.

עיניו של אלעזר עייפות, ורגליו כבדות, אך בבוקר הוא משכים ראשון. הוא יהיה ראשון לקבל את העולים!

כך, היו בני ירושלים החביבים מקבלים בשמחה את העולים לרגל. אחדות מדהימה שררה בין כולם, שהרי לכולם יש מטרה משותפת - לחסות תחת כנפי השכינה, בבית המקדש. וכשכולם רוצים להיות אצל אבא האוהב, יש מקום לכולם...

משחק | עולים לרגל

משפט פתיחה:

נערוך 'עליה לרגל' פרטית משלנו, מתוך שירה ודיבוק חברים.

הסבר כללי:

כל חניך בתורו צריך להגיע למטרה - בית המקדש, על ידי ביקור במשבצות של שאר החניכים, במהירות הגבוהה ביותר.

חומרים נדרשים:

- מגרש ציבורי שאפשר לצייר עליו בגיה.
- גירים בכמה צבעים לציור על הרצפה.
- שעון 'טיימר' לבדיקת זמנים של כל משתתף.

הסבר מפורט בשלבים:

1. מצירים בגירים שבילים על רצפת המגרש, כמספר החניכים.
2. כל שביל בצבע שונה.
3. כל שביל 'פוגש' בדרכו שבילים נוספים, עובר על פניהם, כמו כבישים שנפגשים זה בזה.
4. בסוף שטח השבילים, יתחברו כל השבילים לשביל אחד, ויובילו לעבר עיגול בו נכתוב 'בית המקדש'.
5. כל אחד בוחר לעצמו צבע של שביל ומתמקם עליו.
6. כל אחד בתורו יוצא לדרך, תוך כדי שהוא עובר אצל כל משתתף שהוא בעל שביל ש'מתנגש' בו, ולוחץ את ידו.
7. המדריך מודד זמנים בשעון, ורושם מתי הגיע כל אחד.
8. המטרה: להגיע ראשונים לבית המקדש תוך מילוי אחר כל ההוראות. אין להגיע בלי ללחוץ יד לכל החניכים שהשביל שלהם מתחבר עם השביל שלי!
9. כולם מקבלים פרס שווה. אין פרס אחד למנצח - כי יתכן והיו לו פחות שבילים...

תובנה:

ההגעה למקדש מקרבת את הלבבות.

זה היה כוחה של ירושלים - לאחד ולחבר לאחדות.

כשבית המקדש היה קיים, הגיעו עולי הרגל מכל רחבי ארץ ישראל וגם מחוצה לארץ. הם הגיעו עיפים ונרגשים וקבלת פנים חמה חיכתה להם בהגיעם לירושלים.

במשנה מתואר (ביכורים פ"ג מ"ג) שכל בעלי אומנויות שבירושלים עומדים לפנייהם ושואלין בשלומם: "אחינו, אנשי מקום פלוני, באתם לשלום?"

בגמרא מתואר עוד (בבא בתרא דף צג) העולים השתכנו בבתיהם של תושבי ירושלים חינם אין כסף. וכיצד ידעו באיזה בית אפשר להתארח? מנהג היה בירושלים "מפה פרוסה על גבי הפתח, כל זמן שהמפה פרוסה, אורחין נכנסין".

על בעלי הבתים נאסרה גביית תשלום בעבור הלינה. בתמורה הם קיבלו מעולי הרגל את עורות הבהמות שהועלו לקורבן.

הרעות והכנסת האורחים בירושלים היו כה מרשימות, עד כי "לא אמר אדם לחברו: צר לי המקום שאלין בירושלים" (משנה, מסכת אבות), וגם "לא אמר אדם לחברו: לא מצאתי תנור לצלות פסחים בירושלים... לא מצאתי מיטה שאישן עליה בירושלים" (אבות דרבי נתן).

העלייה לרגל הייתה מאורע מכוון לא רק בגלל יופיו וגודלו של בית מקדש, אלא גם בגלל עוצמת האחדות שתרמה לגיבוש וחוויה רוחנית.

טיול לבית המקדש השלישי

בואו נלך צעד קדימה - כיצד ייראו חיינו כיום, כאשר סופסוף נזכה לגאולה השלימה, ולבניין בית המקדש? איך כל העולם שאנחנו מכירים, התלמוד תורה, השכונה, המשפחה, בריכת השחייה והמשחקים, יתקיימו לצד בנין בית המקדש?

האם נחזור לנסוע בעגלות הרתומות לסוסים, ולשאוב מים מבורות? מה פתאום... הקידמה כולה תירתם למען הקדושה והטהרה בבית המקדש!

איך בדיוק זה ייראה?

הבה נחגור חגורות ונמריא לעבר חלום ורוד...

והקב"ה יהא דר בו לעולם ולעולמי עולמים".

דמיין מודרך:

עיס לב

אין כמו 'דמיין מודרך' כדי להפריח את לב החניכים ולקרב אליהם את מושגי בית המקדש, האלמנה וצער החורבן. נצא יחד עם החניכים לסיור מודרך בבית המקדש, באמצעות תיאור על נער בן ימינו האלמנה לבית המקדש.

נסה להביא את החניכים לדמיין ולראות בעיני רוחם את עצמם, כאן האלמנה ובית המקדש. נדגיש כי כשבית המקדש יבנה, האלמנה המודרנית והמשוכללת שאנחנו מכירים, ימשיך להתקדם ולהשתכלל, ולא נאלץ לחזור לחיות כמו פעם...

התיאור המובא בקטע הבא, הוא צורה בלבד, המדריך יכול כמובן לשנות, להוסיף ולהחליף דוגמאות כמיטב רצונו.

ידע כי קיימות מחלוקות בסדר האירועים הצעירים לבוא האלמנה השלימה, מתי תהיה תחיית המתים, באיזה שלב יכירו כל יושבי תבל במלכות המשיח ובתפארת הקב"ה, ועוד... לא נעסוק בדיונים אלו לפרטיהם, אלא נכיר באופן כללי את מושגי האלמנה, שכאר תגיע - נדע את התשובות לכל השאלות אודותיה...

שאלות לדיון

- מה יהיה שונה בחיים שלנו, כשבית המקדש יבנה?
- מתי יבנה בית המקדש השלישי?
- מה היה קורה בעולם עכשיו, אם בית המקדש כבר היה קיים? האם העולם היה ממשיך בשלו במלחמות ובבניית טנקים וספינות מלחמה?

תשובה

המושג 'בית המקדש' אינו שייך רק לעולם הישן של עליה לרגל בעגלות וסוסים. בית המקדש כלל לא נבחר במושגים גשמיים.

בית המקדש פירושו 'בית מקודש', בלי קשר לזמן בו הוא נמצא, הוא יכול להיבנות בכל דור בו עם ישראל ישוב בתשובה. בלי קשר לאמונת העולם, ומה שהם עושים, ובלי קשר לקידמת הטכנולוגיה שאנו עומדים בה.

גם בעולם מתקדם ומודרני יכול להיות בית מקודש שיקדש את הגשמיות. אדרבה, כשיבנה בית המקדש - הקידמה והטכנולוגיה כולם יירתמו למען בית המקדש והקדושה. יהיו רכבות ומטוסים לבית המקדש!

בנביא ישעיהו נאמר (ב ד) "וְנִקְנְתוּ חֲרָבוֹתֵיכֶם לְאֵתִים, וְחַנְיֹתֵיכֶם לְמִזְבְּחוֹתַי. לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב, וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה".

כשהקב"ה ימלוך בשיא תפארתו בעולם, לא יהיו מלחמות! כל העולם יכיר במלכות ה', הגויים ירוצו בהתלהבות לבית המקדש להתפלל, ויקבלו על עצמם דרכי מוסר ויושה.

שאלה: איזה מלחמות ואירועים בין מדינות שונות החניכים מכירים? [דאע"ש, סוריה, קוריאנה הצפונית מול הדרומית, ישראל מול חמאס וחיזבאללה, ומול מצרים וירדן בעבר, איראן מול מדינות המערב, ועוד].

אך כשבית המקדש יבנה, הכל יגמר! לא יהיה עוד פצצות אטום לאיראן וטילים לחמאס.

וזה יהיה לתמידי, לנצח! כמו שכתוב ב'תנא דבי אליהו רבא' (פרק יח): "מקדש האחרון שעתידי הקב"ה לבנותו בעגלה ובזמן קריב לא יקרע ולא ישלט בו שונא לעולם,

תיאור | הביקור המרשף ביותר בחייו של יוני

נתאר יום בחייו של יוני, ילד חמד מאשדוד, שזוכה לחיות בזמן שהגאולה כבר התרחשה, המתים קמו לתחייה, ובית המקדש עומד על תפארתו בירושלים עיר הקודש.

לאחרונה התחיל יוני לקרוא את העיתונים היומיים, ולהתרגש יחד עם כל עם ישראל מהאירועים המדהימים המתרחשים בארץ. כל עמי העולם מכירים במלכותו של מלך המשיח, אדם צדיק וישר המדהים בחכמתו את כולם.

מיליוני יהודים שהתרחקו מאוד מיהדותם והתבוללו, חוזרים בשמחה לכו

"אכן זה נס גדול!" הסביר אבא. "חז"ל אומרים שארץ ישראל נמשלה לצבי, עור הצבי מתכווץ למימדים קטנים מאוד, אבל ניתן למתוח אותו על פני שטח רחב. כך ארץ ישראל, בזמן הגלות מתכווצת, אבל בזמן הגאולה מתרחבת ומכילה את כולם ללא צפיפות ופקקים!"

כך נמשכת לה הנסיעה תוך כדי שריקות התפעלות ופליאה, והנה מרחוק כבר ניבטות חומות העיר העתיקה.

אבא נכנס ל'חניון בית המקדש', ולוקח את יוני לעבר הרכבל המיוחד המוביל את ההמונים אל רחבת הכניסה לבית המקדש. ממול הם רואים את תחנת הרכבת החדשה - 'תחנת בית המקדש'.

שורת כהנים ארוכה עומדת ברחבת הכניסה למקדש. הם עורכים תשאלו לכל מי שמבקש להיכנס, מוודאים שהוא נטהר כהלכה, ומורים לו עד היכן יוכל להיכנס, ומה כללי ההתנהגות לפי ההלכה.

אדם מבוגר בעל עיניים מאירות, מושך את מבטו של יוני. סביבו מתקבצים אנשים רבים, מבקשים ללחוץ את ידו ולקבל ברכה. "אבא, מי זה?" מתעניין יוני.

"אני לא מאמין!" השתומם אבא. "הרי זה רבי משה בן מימון, הרמב"ם בכבודו ובעצמו! גאון הגאונים של עם ישראל! הבה ניגש לקבל ממנו ברכה".

"כבוד הרב הקדוש הרמב"ם!" מבקש אבא לאחר המתנה ארוכה וסבלנית. "בבקשה תברך את הבן שלי יונתן, שיהיה אדם טוב וצדיק!"

"יהי רצון שתזכה לגדול ולצמוח בתורה ובמידות טובות", מברך הרמב"ם בעיניים עצומות. "שתזכה לעשות נחת מרובה לאבא ואמא!"

אבא מזיל דמעת התרגשות, נפרד בנשיקת יד מהרמב"ם, ובלב הומה צועד עם יוני לכיוון שער הכניסה הראשי למתחם בית המקדש.

הם מגיעים לרחבה ממנה אפשר לצפות בשירת הלוויים, וממתנים בדריכות לתחילת האירוע. לידם עומדים מאות אלפי איש, אך למרבה הפלא לא מורגשת כלל צפיפות. הנס המופלא מהדרך, ממשיך גם כאן...

והנה הרגע הגדול הגיע, הלוויים עולים לדוכן ומסתדרים במקומם. כל אחד מחזיק בכלי הנגינה שלו, המנצח של המקהלה נעמד במקומו, ו... השירה מתחילה!

צלילים ענוגים מתחילים להישמע. הם חודרים אל תוככי הנשמה, מרעידים

מחצבתם, עוזבים את ארצות הניכר ובאים להסתופף בצל הקודש והמקדש בארץ ישראל. אחדות מופלאה שוררת בעם, כל הקהילות מסייעות זו לזו ומכבדות זו את זו.

אויבי ישראל הניחו את נשקם, ונכנעו כליל. לא עוד מלחמות, סוף לפיגועים. השלום המיוחל סוף סוף הגיע...

באחד הימים הופיעו בבית הספר של יוני קבוצת תלמידים חדשים. למרבה ההלם והתדהמה, המנהל הסביר לתלמידי בית הספר כי התלמידים החדשים הם ילדים שקמו בתחיית המתים, יצאו מקבריהם העתיקים בעמקי חולות אשדוד, ועתה מצטרפים ללימודים בבית הספר...

יוני וחבריו סייעו לילדים החדשים להשתלב בלימודים ובחברה, ושמעו מפייהם תיאורים ישירים מכלי ראשון על אירועים שעד היום נשמעו רחוקים ועתיקים, כמו נס פורים ונס חנוכה.

אחד מחבריו הקרובים של יוני זכה לנסוע לבית המקדש, ולראות בעיניו את עבודת הכהן הגדול.

דמיונו של יוני ניצת אף הוא, ויוני מתחנן לאבא שיקח גם אותו לבית המקדש. לבסוף, אבא נענה.

"מחר ניסע לבית המקדש", מבשר אבא ליוני. "אם נגיע בזמן, נזכה לשמוע את שירת הלוויים, השירה המיוחדת ביותר בעולם, הדומה לשירת המלאכים".

יוני קופץ משמחה, הוא כבר שמע על השירה של הלוויים בקו התוכן הטלפוני מבית המקדש, ואפילו שמע שידור של קטע מתוכה. הייתה זו המנגינה הכי יפה ומושכת שאי פעם שמע. מכל העולם הגיעו לירושלים לראות ולשמוע את הלוויים בשירתם.

"אבא תודה!" צהל יוני. "אני כבר לא מסוגל לחכות למחר!"

למחרת בבוקר ישב יוני באוטו לצידו של אבא, וברקע פעל 'קו התוכן מבית המקדש' המשדר 24 שעות מהתחנה הסמוכה לבית המקדש.

ככל שהתקרבו לירושלים, ראו עוד ועוד מכוניות ואוטובוסים הגודשים את הכבישים בדרך לעיר הקודש. ביניהם היו גם תיירים מכל רחבי העולם, שביקשו לראות את הבית הגדול של אלוקי ישראל, בו מאמינים עתה כולם.

"אני לא מבין מה קורה!" תמה יוני. "כל כך הרבה מכוניות על הכביש, והתנועה זורמת מהר, בלי פקקים! איך זה יתכן?"

משחק | שידור חי מבית המקדש

משפט פתיחה:

לפנינו הצעה לפעילות קצרה, שתעזור לחניכים להיכנס לנושא של החיים בזמן בית המקדש.

הסבר כללי:

החניכים יתחרו ביניהם על הגשת תוכנית אטרקטיבית ב'קו בית המקדש'.

חומרים נדרשים:

אין.

הסבר מפורט בשלבים:

1. נחלק את התלמידים לשתי קבוצות.
2. כל קבוצה תערוך תוכנית תוכן קצרה ומעניינת של עשר דקות, להגשה בקו התוכן הטלפוני 'בית המקדש'.
3. הצעות לתוכנית: שידור חי מאירוע מסויים בבית המקדש, ראיון עם אישיות הקשורה לבית המקדש, לימוד הלכה מהלכות המקדש, ועוד. ניתן לשדר את מהדורת החדשות בה מכריזים על בנין בית המקדש השלישי, ועל כריתת שלום עולמי עם כל יושבי תבל המכירים במלכות ה'.
4. כל חניך יכול לבחור את הקבוצה המנצחת, מלבד הקבוצה בה הוא משתתף, כמובן... הקבוצה שתקבל את מירב הקולות, היא המנצחת.

הערה:

דע את חניכך! אם יש להם כושר משחק גבוה, נסיף להם משימות, או נצמצם להם את הזמן. אם הם מתקשים במשחק, נקל עליהם את המשימות ונרחיב להם את הזמן.

תובנה:

בית המקדש יכול להיבנות ממש עכשיו, להשתלב בתוך החיים שלנו. הקב"ה מחכה לנו, שנחזור בתשובה, נרבה במעשים טובים, ונתפלל על הגאולה השלימה...

אותה בעונג. פעימות הלב של יוני מתחזקות. יוני מרגיש נעימות מלטפת פושטת באבריו, ועיניו זולגות דמעות בתפילה לקב"ה. השירה עלתה ועלתה, ויחד איתה עלה יוני לפסגות רוחניות שלא הכיר.

כשהסתיימה השירה, נותר יוני נטוע על מקומו. הוא התקשה להתנתק ולצאת עם אבא. היה זה אירוע של פעם בחיים, שזעזע את כל ישותו. יוני הרגיש שמכאן והלאה חייו ייראו הרבה יותר קדושים, הרבה יותר טובים ואמיתיים.

בדרך חזור הביתה, אבא ויוני לא מפסיקים לפזם ולשיר משירי בית המקדש. "עכשיו אני מבין מה זאת אומרת 'לחזור בתשובה!'" אומר יוני. "אני מרגיש שהתקרבתי לקב"ה, ומהיום אחיה קרוב אליו כל יום!"

עבודת בית המקדש חוויה מעולם אחר

התרחקנו אלפי שנים מעבודה פיזית בבית המקדש. רובנו לא ביקרו במשחטה, ולא ראו פירוק של חלקי גוף הבהמה. מי מאיתנו השתמש בנרות כדי להאיר? נרות משמשים כיום למצווה, או לטקסים וקישוט. לכן קשה לנו להתחבר לעבודת המקדש היומיומית, להקרבת הקרבנות, להדלקת המנורה הטהורה. הבה נצא למסע היכרות מרתק, עם עולמה הפנימי של עבודת ההקרבה במקדש, ומהותה של המנורה הטהורה.

א. עבודת הקרבנות

נתחיל עם עבודת הקרבנות, שהיא עיקר עבודת בית המקדש.

אחד משלושת העמודים שעליהם מושתת העולם הוא עמוד העבודה (שהוא עבודת הקרבנות, וכיום זו תפילה). על ג' דברים העולם עומד - על התורה, עבודה וגמילות חסדים (אבות א', א'). חז"ל גם העידו (תענית כו, ב) כי אלמלא הקרבנות לא נתקיימו שמיים וארץ.

מדוע זה כה חשוב? איזה ערך רוחני יש לשחיטת בהמות ועופות, ושפיכת דמם על קיר המזבח?

שורש המילה "קורבן" הוא "קרוב". תמציתם של הקרבנות היא ההכנעה לרצונו של הקדוש ברוך הוא. עיקר מהותם של הקרבנות טמון בהשתעבודת מוחלטת של האדם לבוראו. וזה מביא לקרוב וחיבור בין האדם לקב"ה.

נאמר בפסוק (תהלים נא, יט): "זבחי אלוקים רוח נשברה". כלומר מטרת הקרבנות היא להגיע לשברון לב והתבטלות מוחלטת לה'. אם האדם מבין עיקרון זה, ישמשו קרבנותיו כלי חשוב להתקרבותו לקדוש ברוך הוא.

הקב"ה אינו זקוק למאומה מאיתנו. "לה' הארץ ומלואה" (תהלים כד, א). אדרבה, **הקרבנות הם עבורנו**, בשביל שיכופר חטאנו ונוכל להתקרב אליו בלי מחיצות, ולמען נפשונו החשה צורך לעשות מעשה שיבטא את קרבתנו לבורא.

כך אומר דוד המלך בתהלים (פרק ג): "שִׁמְעָה עַמִּי וְאֲדַבְרָה, יִשְׁרָאֵל וְאֶעֱיֵדָה בָּךְ... לֹא אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָּר מִמִּכְלֵאתֶיךָ עֲתוּדִים. כִּי לִי כָל חַיְתוֹ יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי אֶלְפֶיךָ... אִם אֶרְעֵב לֹא אֹמַר לָךְ כִּי לִי תֵבֵל וּמִלְאָהּ. הָאוֹכֵל בֶּשֶׂר אֲבִירִים, וְדָם עֲתוּדִים אֶשְׁתֶּה! (כלומר לקב"ה אין צורך בבהמות שלנו... אבל אתה בן אדם, בשבילך! -) זָבַח לְאֱלֹקִים תֹּדֶה וְשִׁלַּם לְעֹלִיוֹן נְדָרֶיךָ. וְקָרָאֵנִי בְיֹום צָרָה אֲחַלְצֶךָ וּתְכַבְּדֵנִי."

אומנם הקרבן מקרב רק את מי שמעוניין בכך, את מי שליבו הומה לקרבת בוראו, את מי שבמצפונו פנימה יוקדת אש קודש. אדם שאכן מרגיש כך בהבאתו את הקרבן, השיג בזאת את מהות הקרבן ואת תכליתו.

כיום, כשאין לנו לדאבונינו בית המקדש, הדרך להתקרב לה' היא על ידי תפילה מעומק הלב, ובהכנעה. כמו שכתוב (הושע יד, ג) "ונשלמה פרים שפתינו". כל תפילה, היא הקרבה של זמן, והקרבה של מאמץ ומחשבה, למען הקשר האמיץ עם הבורא יתברך.

וכל שכן כשילד מתגבר על רצון רע, ומכניע את יצרו הרע לפני הקב"ה, הרי זה כאילו הקריב קרבן לקב"ה בבית המקדש!

שאלות לדיון

1. איך ניתן היה לראות את הקדושה הגדולה של בית המקדש?
2. מדוע הקב"ה רוצה שנשחט בהמות בבית המקדש ונזרוק את דמם על המזבח?
3. מדוע הקב"ה רוצה שידליקו במקדש מנורה של שבעה קנים כל יום?

תשובה

למאנוניימס בהרחבת הנושא של קדושת ירושלים ובית המקדש, ליקטנו
מטא מראי מקומות מחז"ל בנושא. ציין בספספ המצורף.

כפי שלמדנו, תכלית בית המקדש היא לשמש צינור לעם ישראל דרכו שואבים קדושה וטהרה.

בית המקדש היה מלופף כולו בקדושה שאפשר היה לחוש אותה ממש. ניסי ניסים שהיו בבית המקדש שכל אחד יכל לראות בעיניו. כל קרבן שהוקרב, יכלו לראות מיד אם התקבל או לא. ממש לחוש את הקב"ה בידיים!

לכן כל עבודת הכהנים בבית המקדש, עטופה בהלכות רבות ומנהגים מיוחדים, המדגישים את קדושת העבודה ושומרים עליה מכל משמה. כל מי שנכנס לבית המקדש להתפלל או להקריב קרבן, צריך לשמור על ההלכות המדוייקות - איך להיטהר לפני הכניסה, היכן לעמוד ומה לעשות, וכך חש את הייחודיות של הרגעים הנעלים הללו.

מאחורי כל הלכה בבית המקדש, יש טעם רוחני טמיר וקדוש, החל מהמיקום של המנורה, ולמה דווקא שבעה קנים, וכן איך להתלבש בבית המקדש ומה אסור ללבוש וכו'.

אין לנו זמן ואפשרות להקיף את כל חלקי בית המקדש, לכן נתמקד בשתי מושגים בסיסיים שהיו בבית המקדש: עבודת הקרבנות והמנורה הטהורה.

ב. המנורה הטהורה:

מי מהחניכים זכה לראות את דגם המנורה הנמצא במורדות הרובע היהודי, בואכה הכותל המערבי? כמה שהיא מפוארת... אז מהי בעצם המנורה, ולמה היא שימשה? מה הצורך בה?

גם כאן הקב"ה ציווה לעשות מנורה בשבילנו, לא בשבילו. הוא לא צריך אור.

המנורה הייתה יצירה מרהיבה מזהב טהור מיוחד. היא היתה שובה עין ביפייה, הותכה באש קודש מקשה אחת של זהב, אצילה ומחוטבת ומעוטרת כפתורים ופרחים.

חז"ל אומרים (שבת כב, ב) "וכי לאורה הוא צריך? [הקב"ה צריך אור של מנורה?] והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו [עמוד האש של הקב"ה]? אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל".

מנורת המאור, בהיותה דולקת במקדש, היתה מפיצה את אור התורה. ממנה היה מגיע לעם שפע קודש של חכמה אלוקית. ככל כלי המקדש, היתה המנורה עשויה בחכמה נעלמה. בגביעיה, בכפתוריה ובפרחיה רמוזים סודות עילאיים עמוקים. גם ברובד הנגלה לעין, היתה במנורה סגולה לרומם את המתבונן בה ולהאציל על נשמתו השפעה רוחנית. תפקיד המנורה היה להאיר בעם ישראל את אור חכמת התורה.

נקרא מעט מדברי 'רבנו בחיי' (שמות כה, לא) "ועל דרך השכל המנורה בשבעה נרותיה תרמוז לתורה הנקראת אור שנאמר (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, והיא כוללת שבע חכמות ועל כן היו נרותיה שבעה, וששה קנים יוצאים מצדיה כנגד ששה קצוות של עולם התלויים בתורה שניתנה בששה בסיון שהעולם מתקיים בשבילה, שנאמר (ירמיה לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה..." (עיי'ן שם עוד. וראה עוד בפירוט יותר בדברי הנצי"ב (העמק דבר שמות כז, כ) שהמנורה כנגד כוח הפלפל והחידוש שבתורה, שלזה נצרכות שבע החכמות, ראה שם).

בסיפור הבא נראה את עוצמת הקדושה שאפפה את בית המקדש, ואת קרבת האלוקים שהיתה שם.

סיפור מחז"ל | הפסח של ראש אהרן בבית המקדש

במדרש (ילקוט שמעוני בראשית קט"ו) מסופר מעשה נורא שהיה עם יוסף משיתא:

כשנכנסו הרומאים לירושלים וכבשוה, הגיעו לבית המקדש ורצו להיכנס ולראות את הבית המפואר, ששמו יצא בכל הגויים לשם ולתהילה. גם שמע כלי המקדש המפוארים הגיע לאוזניהם, וכמוכן חמדו אותם ורצו לקחתם איתם, אלא שכשהגיעו לבית המקדש נפל עליהם פחד נורא, ולא העזו להיכנס לתוכו.

אספו הם את כל היהודים אשר בירושלים והביאום לרחבה שלפני בית המקדש, והכריזו שאחד מן היהודים יכנס תחילה ורק אח"כ הם יכנסו. כמוכן שאחר שראו היהודים שאף הרומאים מפחדים להיכנס, לא נמצא ולו פתי אחד שיריהב עוז להיכנס לבית המקדש שאסור בכניסה לזרים.

ראו הרומאים שאף אחד לא התנדב להיכנס במקומם, קמו והכריזו שמי שיכנס תחילה, כל מה שיוציא הרי זה שלו! היה שם יהודי אחד ושמו יוסף משיתא, וכאשר שמע את ההכרזה הזו, לא יכל לעמוד בפיתוי העצום הזה, לזכות באחד מכלי המקדש, קם ועמד על רגליו ואמר: מוכן אני להיכנס תחילה לבית המקדש!

נתאר לעצמנו מה התרחש באותו רגע בין אלפי היהודים שנוכחו שם, איזו הרגשת חידלון וביזיון עצום ונורא, על החילול ה' הגדול, שקם יהודי ומסכים לעשות מעשה נורא כ"כ של חילול שם שמים, שאפילו הרומאים מפחדים לעשות... נכנס אותו יוסף משיתא לבית המקדש, כאשר כולם מלווים אותו במבטים מושפלים ובעצב רב, על מעשה נפשע ומזעזע זה, הנעשה לעיני הרומאים וגורם חילול ה' נורא.

וכך, כעבור זמן מה מופיעה דמותו של יוסף משיתא בשערי המקדש, ובידו לא פחות מאשר המנורה הטהורה עשויה כולה זהב! כמה זעם וחרון הופנו כלפיו באותו זמן, על חילול כלי הקודש והמקדש! נורא ואיום!

והנה הרומאים כשרואים את המנורה בתפארתה, חמדוה מאד ואמרו ליוסף משיתא: אין דרכו של אדם פשוט להשתמש בכלי כזה מפואר, בשביל כלי כזה צריכים ארמון גדול ומפואר, אתה תוכל ליהנות מכלים יותר קטנים ושימושיים, אך לא המנורה המפוארת הזו. המשיכו ואמרו לו הרומאים: הכנס שוב ובחר לך מכל מה שתמצא, והפעם מה שתוציא יהיה שלך!

ואז התרחש פלא עצום! יוסף משיתא מסרב ואומר בקול: 'די לי שהכעסתי את בוראי פעם אחת, לא אכעיסנו פעם שניה!'

ניסו הרומאים לשדלו והבטיחו לו ויתור על מס למשך שלש שנים, אבל יוסף

נספח

מקורות מחז"ל על קדושת ירושלים ובית המקדש:

המשנה במסכת כלים אומרת (א, ו) כי ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, ובתוכה יש עשר דרגות של קדושה, זו למעלה מזו:

- א. עיירות המוקפות חומה
- ב. ירושלים
- ג. הר הבית
- ד. החיל
- ה. עזרת הנשים
- ו. עזרת ישראל
- ז. עזרת כהנים
- ח. בין האולם למזבח
- ט. ההיכל
- י. קודש הקדשים.

במסכת אבות (פ"ה מ"ה) מפורטים עשרה ניסים שאירעו בבית המקדש (באבות דרבי נתן מופיעות גרסאות מעט שונות לעשרת הניסים), נביא כאן חלקם:

"לא הסריח בשר הקודש מעולם" - בשר הקורבנות מעולם לא התקלקל למרות שחלק מהקורבנות נשמרו לאכילה למעלה מ-24 שעות מהשחיטה ועד האכילה. לפי נוסחה ב' של אבות דרבי נתן: "ולא התליע בשר הקודש בירושלים מעולם".

"ולא נראה זבוב בבית המטבחים" - מעולם לא היה זבוב באזור השחיטה למרות שהיה שם בשר באופן קבוע וזה היה מקום מועד לכך.

משייתא בשלו ואינו מסכים להיכנס. מסופר במדרש שנמלאו הרומאים חימה עליו והרגוהו בייסורים קשים, וכל אותו הזמן היה יוסף משייתא מצווח וזועק: 'אוי לי שהכעסתי את בוראי, אוי לי שהכעסתי את בוראי'. יוסף משייתא מת על קידוש השם, ובשעה קלה עלתה נשמתו לגן עדן, יצאה בת קול ואמרה: "יש קונה עולמו בשעה אחת".

! תובנה

סיפור מרגש מאד!

אבל השאלה זועקת מאליה: מה קרה לאותו יוסף משייתא שבפעם הראשונה העז רוחו בפני אלפי בני עמו לעשות מעשה כה חמור, בשביל בצע ממון לזכות רח"ל באחד מכלי המקדש. והנה בפעם השניה, כשהעלו לו את המחיר והסכימו אף לוותר לו על המס לכמה שנים, לפתע פתאום נעמד יוסף משייתא כצור החלמיש, כנגד כל הפיתויים וכשמולו עומד גזר דין מוות נוראי ואכזרי מאין כמותו, מה הגורם לשינוי המפתיע הזה בהתנהגותו של יוסף משייתא? והלא כלל בידינו מחז"ל: 'עבר אדם עבירה נעשית קלה בעיניו'.

מסביר מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, מייסד וראש ישיבת פוניבז': ההשפעה שאדם מקבל כשהוא נכנס למקום קדוש או מראיית אדם גדול, אף שלא עשה שום פעולה, עצם ההימצאות במקום קדוש - היא השפעה שנספגת בנפשו, היא השפעה שלאחריה הוא כבר לא אותו אדם שהיה לפני כן, הוא בריה חדשה לגמרי!

יוסף משייתא היה יהודי פשוט שמעולם לא דרכה רגלו בין כותלי בית המקדש, ולא זכה להסתופף בין לומדי תורה ובתי מדרשות, ולכן כשהכריזו על האפשרות לקבל ולהרוויח רח"ל מכלי המקדש, לא עמד בפיתוי ונכנס, אבל בפעם השניה כבר קיבל השפעה עצומה ממקום המקדש, כמה דקות שהיה בתוך המקדש השפיעו על נפשו ונשמתו, וכבר נהפך הוא לאדם אחר, לבריה חדשה, ולא היה בו יותר העוז לחזור ולעשות את המעשה הנפשע, של כניסה למקום המקדש, עד כדי כך שהסכים למסור נפשו למיתה קשה ונוראה!

לא יאומן עד כמה גדולה ההשפעה שהיתה על כל אחד ואחד מכניסה למקום קדוש כזה, אין לתאר עד כמה זה השפיע על נפשו של כל אחד!

הפעלה | בית מקדש מעט

משפט פתיחה:

לכל אחד יש ליד הבית בית מקדש קטן. כן... הכוונה לבית הכנסת. היום נחזק את קדושת בית המקדש על ידי שנחזק את קדושת בית מקדש מעט.

הסבר כללי:

תחרות הכנת הכרזה הטובה ביותר על קדושת בית הכנסת.

חומרים נדרשים:

- לורדים עבים. הצבע - לבחירה.
- דפים גדולים. הצבע - לבחירה.
- דפים ועטים לכתיבת טיוטות.

הסבר מפורט בשלבים:

1. מתחלקים ל-4 קבוצות שוות. כל קבוצה בוחרת לה מיקום מרוחק מעט למניעת העתקות...
2. הקבוצות מתחרות מי יצליח לכתוב את הכרזה - הסיסמא הטובה ביותר, לתליה בבית הכנסת.
3. הכרזה הזוכה תעוצב על ידי גרפיקאית אמיתית, עם הלוגו של התנועה, ותיתלה ברוב חגיגות בבית הכנסת השכונתי.
4. הדגש יהיה על מספר פרמטרים:
  - מסר קליט.
  - קצר.
  - מסר שכולל בתוכו כמה שיותר משמעות.
  - אם יש חניך בעל כשרון ציור, ניתן להוסיף ציור נאה לכרזה.

"ולא כיבו גשמים אש של עצי מערכה" - מעולם לא נכתבה האש של המזבח החיצון כתוצאה מגשם וזאת למרות שהמזבח עמד במקום פתוח.

"ולא ניצחה הרוח את עמוד העשן" - עשן הקורבנות הנשרפים עלה לשמיים מהמזבח בקו ישר תמיד והרוח לא הזיזה או פיזרה אותו.

"עומדים צפופים ומשתחווים רווחים" - גם כאשר הייתה צפיפות בבית המקדש כאשר כל האנשים השתחוו היה להם מקום ברווח.

"ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים". לפי נוסחה אחת של אבות דרבי נתן: "מעולם לא נפגע אדם בירושלים. ולא ניזוק ולא נכשל במקדש מעולם".

"ולא אמר אדם לחברו: צר לי המקום שאלין בירושלים" - ישנם מספר פירושים:

מעולם לא אמר אדם שאינו יכול להתפרנס בירושלים ולכן יעבור לגור במקום אחר, והנס היה בכך שהקב"ה היה מפרנס את כל מי שגר בירושלים (רש"י).

מעולם לא אמר אדם שצפוף לו בירושלים (ברטנורא, רבנו יונה). יש שמפרשים שהנס היה שבאמת לא היה צפוף, ויש שמפרשים שהיה צפוף אבל איש לא אמר זאת מפני האהבה לירושלים.

עוד ניסים שאירעו בביהמ"ק - בלחם הפנים, מפורטים בגמרא ביומא (לט, א) וכן במשנה באבות (ה, ח): הלחם נשמר טרי וחם במשך שבוע. חתיכה קטנה של הלחם הייתה משביעה כמו סעודה שלמה. וכן לא קרה שהלחם נפסל מסיבה כלשהי.

עוד מונים חז"ל בברייתא (בבא קמא פב ע"ב) עשר הלכות המיוחדות לעיר ירושלים. נביא כאן שלושה (עי"ש עוד): אין מוציאים בה זיזין וגוזזטראות, שלא יאהילו על הטומאה. אין עושין בה אשפתות, משום שרצים הגדלים באשפה ומרבים את הטומאה. אין מגדלין בה תרנגולין, שלא יביאו בשר שרצים בפיהם ויטמאו את הקדשים.

הסתר פנים החיים בלי בית מקדש

במערכים הקודמים למדנו על המהות של בית המקדש:
מקום בו היתה קרבת אלוקים, כל יהודי הרגיש בו בבית,
קרוב אל אביו - הקב"ה.

במערך שלפנינו, נעמיק ונפתח יותר את השאלה המציקה
לחניכים שלנו (ואולי גם לנו...): מה חסר לי היום, כשאין לי
בית מקדש?

נקרב את חסרונו של בית המקדש, אל החיים האישיים
שלנו בימינו.

והופקר בידי גויים טמאים ששמים צלם בהיכל.

והמשמעות לחיים שלנו: אנחנו מרימים את השפופרת, אך לא שומעים מענה מהצד השני... החוט נקרע באמצע, הטלפון האדום נותר חשוב כשהיה, אבל פשוט אין לו תקשורת... גם לנו יש תקשורת! אבל זה כמו לשלוח פקס, במקום לשוחח בטלפון... על כך אמרו חז"ל (ברכות לב, ב): **"מיום שחרב המקדש, נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמיים"**.

היום צריך יותר מאמץ כדי להתקשר לקב"ה. הרבה יותר תפילות, הרבה יותר זכויות. **היום אנחנו נמצאים במצב של 'הסתר פנים'. הקב"ה כביכול מתקשר איתנו דרך שליחים, דרך 'מרכזיה'.**

מאז ועד היום, מצויים אנו לזכור ולא לשכוח את אותו קו טלפון שהיה בינינו לקב"ה. הלכות ה'זכר לחורבן' שקבעו חז"ל, מבטאות את הצורך לזכור ולא לשכוח. בכל בית בישראל יש להשאיר קטע בקיר שאינו מטייח ומסוייד. בכל חתונה, שוברים כוס תחת החופה ומכריזים: 'אם אשכחך ירושלים - תשכח ימיני'. בימי 'בין המצרים' תחושת האבל גוברת, אנו מצויים לעסוק יותר בענייני החורבן, עד לשיא - תשעה באב - בו אנו מתענים, ויושבים על הרצפה כאבלים.

הכל - לזכור את עוצמת הקשר שהיה, ושראוי להיות בכל עת בינינו לבין הקב"ה.

שאלה

ומה קורה היום? האם הסתר הפנים כל כך גדול עד שאין תקשורת יותר עם הקב"ה חלילה?

תשובה:

חס ושלום! גם היום אנחנו מוזמנים להתפלל על כל משאלה, לבקש מהקב"ה משחק חדש שאנחנו רוצים, להתפלל על אירוע משפחתי שאנו משתוקקים להשתתף בו, או טיול שאנחנו חולמים עליו, וגם היום הקב"ה שומע! אבל הכל רחוק יותר, איטי יותר, וצריך יותר זכויות כדי שהתפילות ייענו במלואן...

בימינו, לעיתים הקב"ה מביא צרות על עם ישראל כדי לשלוח מסר של אי שביעות רצון, ולעורר אותנו לתשובה ולמעשים טובים. בזמן בית המקדש, היו המסרים ישירים

שאלות לדיון

1. איפה חיסרון קירבת האלוקים מתבטא בשטח, ביומיום?
2. מה היינו רוצים לשנות בחיים שלנו, ואילו היה קיים המקדש היינו מצליחים ביתר קלות?
3. איך מתמודדים עם הסתר פנים כזה קשה? האם אין תקווה?

תשובה

מי שמע על 'הטלפון האדום'? זה הכינוי למכשיר טלפון מיוחד המחבר בין אנשים בעלי תפקיד רגיש וחשוב, כמו ראש ממשלה או רמטכ"ל, לבין מקרי חירום העלולים להתרחש בשטח. לדוגמא, אם חלילה נחטף מטוס נוסעים בידי טרוריסטים, יצלצל הטלפון האדום בחדרם של כל ראשי מערכת הביטחון. המשטרה, הצבא, המוסד, השב"כ, מגן דוד אדום ועוד...

כשהטלפון האדום מצלצל, מרימים מיד! הטלפון האדום מאפשר קשר ישיר, רצוף ומעודכן, בין ראשי מערכת הביטחון, העושים לילות כימים להשתדל בהגנה על ביטחון האזרחים.

בזמן בית המקדש, היה לנו טלפון ישיר לקב"ה. כל מה שאדם רצה, היה מתפלל, ותפילתו הייתה נשמעת. כשאדם ביקש להרגיש התרוממות הנפש, הוא נכנס למקדש, ונשאב אל מעיין הקדושה שנבע שם כל העת.

זה היה ה'בית הגדול והקדוש' (מתוך נוסח ברכת המזון) שנתן לנו הקב"ה כדי להתחבר אליו דרכו. משמרות כהנים ולוויים תמיד היו מוכנים ומוזמנים לקבל כל יהודי, ולהקריב את הקרבן שהביא בידו. קרבן נדבה, קרבן תודה, קרבן חטאת - כל אלו באים כדי לחבר יהודי ליוצרו, וכל אלו מגיעים מלבבות פועמים של יהודים שרוצים לעשות רצון ה' ולהתחבר אל מקום הקודש, לבקש מה' ישירות בלי מחיצות והסתר פנים.

היו גם את קרבנות הציבור, כגון 'תמיד של שחר', ו'תמיד של בין הערביים' - המבטאים את הקשר של הקב"ה עמנו יום יום בקביעות.

ואז הגיע השבר הגדול, בית המקדש נחרב... הבית בו הלבבות התמרקו והתחטאו, הודו ושיבחו, ביקשו וקבלו, איננו... המקום שאיחד את כולנו יחד עם הקודש, ננטש

בסיפור הבא נמחיש היטב שגם כיום ישנה השגחה פרטית מופלאה, אך צריך להתאמץ כדי לראות אותה, וגם היא עוברת לא פעם דרך ניסיונות לא קלים.

סיפור | אין עצירה בלי תפקיד

תשעה בחורי חמד נסעו ברכבת בדרכם לשיבה של חב"ד במינסק, בירת בלארוס.

באזור מסויים במסלול נסיעתם הוציא הקב"ה רוח מאוצרותיו, וכעבור זמן מה התחיל לרדת שלג כבד. פתיתי השלג נערמו על פסי הרכבת עד שנהג הרכבת נאלץ לעצור.

לאחר בדיקה הודיע הנהג לנוסעים שאי-אפשר להמשיך בנסיעה בשלב זה, וצריך לקרוא לעזרה על מנת לפנות את ערמות השלג הגדולות מפסי הרכבת. לשאלת הנוסעים כמה זמן יצטרכו לחכות, היתה התשובה: "עד יממה".

בחורי השיבה לא רצו לשבת ולחכות ברכבת, ולכן שמו את דרכם לכפר הסמוך - אולי ימצאו שם יהודים.

לאחר הליכה בשלג העמוק הגיעו לכפר, ושאלו האם יש בית כנסת במקום. לשמחתם נודע להם שאכן יש בית כנסת בכפר.

הם הלכו לפי ההנחיות שקיבלו ומצאו את המקום. משהתקרבו הבחינו שאור בוקע מחלונות בית הכנסת!

בהיכנסם פנימה מצאו שרק אדם אחד נמצא במקום - יהודי זקן שישב בפינה ובכה מקירות לבו.

הבחורים הרגיעו את הזקן ושוחחו עמו. בין היתר הוא סיפר להם שנולד בפולין לפני מלחמת העולם השנייה. יחד עם אביו עבר את השואה. אביו היה אדם שמח ועליו במיוחד, וידע להשפיע על כל הסובבים אותו שגם בהם תדבק השמחה.

לגרמנים ימ"ש נודע שיש אדם בגטו שמפיח שמחת חיים ביהודים. הם תפסו אותו, היכו אותו מכות רצח והזהירו אותו שיפסיק לשמח יהודים אחרים. אך הוא המשיך בשלו, ביתר שאת עד ששוב נתפס. הפעם הוכה עד שכמעט נותר ללא רוח חיים.

ופשוטים יותר, ללא צורך בעונשים מייסרים. די היה בנר המערבי שכבה פתאום, או בעשן המזבח שלא עלה ישירות לשמים, או בחוט השני ביום הכיפורים שלא הלבין, וכולם היו מזדעזעים וחוזרים בתשובה...

אך חלילה לנו לחשוב שהקב"ה עזב אותנו לאנחות! כל תפילה נשמעת, וכל מקרה שלנו בעולם מתוכנן לפרטי פרטים על ידי הקב"ה, והכל לטובתינו - אך אנו לא רואים זאת, כמו שראינו זאת בזמן שבית המקדש היה קיים.

כיום רק עם אמונה יכולים להתמודד עם צרות וקשיים, כי לא רואים בעין את הקב"ה, אך מי שרוצה ומאמין - יכול לראות כל רגע את הקב"ה גם בתוך ה'הסתר-פנים' הגדול של היום!

שאלה

האם הקב"ה שמח מזה? האם הוא כביכול אומר: "הנה חינכתי אותם, הם עשו עבירות חמורות, עכשיו - שיראו מה זה?!"

תשובה:

ממש לא! ההיפך הגמור. מאז ועד היום הקב"ה מקונן על הבית שחרב, על הילדים שחטאו ועל הריחוק בינינו לבינו. מאז ועד היום הקב"ה יושב ומצפה שעם ישראל ישוב אליו, יתחבר למקורות הקדושה והטוהר, ויחפוץ בכל ליבו בקרבת אלוקים. עד כמה שעם ישראל מצפה לגאולה, הקב"ה מצפה לכך הרבה יותר.

אלא שהגלות והריחוק, הם הפיתרון היחיד לגאולה העתידה, כפי שרק הקב"ה בעצמו יכול לדעת ולקבוע. הכל לטובה, גם אם הדרך קשה ומאתגרת...

לסיכום:

עם ישראל חי בזכות הקשר הישיר לקב"ה, האפשרות להתפלל אליו, ולקבל ממנו חיזוקים וסיוע על כל צעד ושעל. בזמן שבית המקדש היה קיים, הכל היה גלוי וישיר יותר. בימינו, הכל סבוך ומעומעם יותר, אנו צריכים להתאמץ כדי לחוש את קרבתו.

משחק | טלפון שבור - לשמים

פתיחה:

באמצעות הצגה, נחוה באופן בולט את החסר בקשר הישיר עם אלוקים.

הסבר כללי:

תחרות קבוצות, הצגת הקשר בין הקב"ה ועם ישראל בזמן בית המקדש לעומת היום.

חומרים נדרשים:

אין.

הסבר מפורט בשלבים:

1. נחלק את הקבוצה לשתי קבוצות שוות, ונכריז על תחרות קבוצות.
  2. על כל קבוצה לערוך הצגה על אחד מהנושאים הבאים:
  3. התפילה והקשר הישיר בזמן שבית המקדש היה קיים.
  4. הקושי להתפלל, והתקשורת הקשה בימינו - ימי החורבן.
  5. על המדריך להקציב זמן לכל סיבוב של הצגה, למשל חמש דקות.
- אם יש חניכים מופנמים שמתביישים להציג, לא ללחוץ עליהם, פשוט לזרום ולתת לשאר החניכים לשחק.
  - נעזור לקבוצות ברעיונות לתסריט:
  - אדם שביתו נשרף, בא למקדש להתפלל, הכהנים תומכים בו שלא יפול ומתפללים יחד עמו.
  - אדם מביא קרבן חטאת, ומבקש לשוב בתשובה. הוא בוכה, הלויים שרים ומעוררים את ליבו. לבסוף הוא מרגיש טהור ופוצח בריקוד.
  - ילד בא לכותל לבקש אופניים. אדם אחר שומע אותו, מתרגש, ונותן לאביו סכום כסף לרכישת אופניים.
  - תלמיד מתוסכל מכישלונותיו במבחנים. הוא מוזיל דמעה, מבקש עזרה מחברים, מהמורה, מאח גדול, אבל כולם מתחמקים. התלמיד מבין שרק

נודע לנו - ממשיך הזקן את סיפורו - שבקרבת מקום נמצא צדיק גדול, הרבי הריי"ץ מליובאוויטש, והלכנו אל הרבי על מנת לקבל את ברכתו הקדושה.

הרבי בירך את אבי באריכות ימים והוסיף שיזכרו אותו אף לאחר מותו. הברכה אכן התקיימה. עברנו את השואה, ואבי האריך ימים ונפטר בגיל 102. שאלו הבחורים: "ומדוע אתה בוכה?"

ענה להם הזקן: "היום יום היארצייט (יום הפטירה) של אבי, ולא היה לי מנין לומד קדיש אחריו..."

ענו הבחורים: "הרי אנחנו תשעה, ויחד איתך יש מנין!"
נקל לתאר את שמחת הזקן...

! תובנה

אין ספק שגם כיום בגלות הקב"ה נמצא בכל פינה ובכל רגע מחיינו ממש. רק שהיום קשה לנו לראות זאת יותר בצורה ברורה, וצריך לעבור לפעמים ניסיונות וקשיים, אבל מידי פעם אנו זוכים - כמו בסיפור - לראות הצצה נדירה לחשבונות שמים וההשגחה הפרטית המלפפת אותנו.

מרכז העולם - ירושלים

הנעשה בארץ ישראל, מעסיק את כל העולם כולו, ירושלים,
מושכת תשומת לב מכל רחבי העולם. הר הבית, הוא מקום
אליו נשואות מאות מיליוני זוגות עיניים, וכל תזוזה בו -
מקפיצה את העולם...

מה יש בה, בירושלים עיר הקודש, שהיא ממקדת כל כך
הרבה תשומת לב?
מה מיוחד במקום שלנו?

הקב"ה יוכל לעזור לו, אבל לא יודע כיצד להתפלל... עד שעולה בפיו
התפילה 'שיבנה בית המקדש'...

6. קבוצה שהצליחה להציג יותר יפה היא הזוכה.

תובנה:

הקשר הרבה יותר זורם וכיף כשהוא ישיר. טלפון שבור עם כל אחד - ובפרט עם
אלוקים - זה קשה.

שירה:

יבנה, יבנה, יבנה המקדש...

תשובה

התשובה היא, שרוב אומות העולם יודעים ומאמינים שפה, בנקודה הזאת, זהו **מרכז העולם באמת**.

גם מי שאינו מודה בזה בפה מלא, מרגיש את הדברים בליבו פנימה, שפה, פה זה המרכז. לא במנהטון, לא ב'עמק הסיליקון', ולא בבית הלבן. כל המרכזים הללו הם בני חלוף. מה שהיום מרכז הסחר העולמי, יכול להפוך מחר למוזיאון. בבל העתיקה - ה'ניו יורק של העולם העתיק, הפכה לתל חרבות, אי שם במדבריות עירק. אבל מקום המקדש, זהו המרכז האמיתי. אלפי שנים חלפו מאז הקריב אדם הראשון את קרבנו על מקום המזבח, מאז נעקד יצחק אבינו באותו מקום, ועדיין, זהו מרכז העצבים.

כפי שאומרת הגמרא (יומא נד, ב):

"אבן הייתה שם - ושתייה הייתה נקראת - שממנה הושתת העולם".

ובמדרש הוסיפו חז"ל (תנחומא, קדושים, י): **"מציון נשתכלל כל העולם כולו"** כלומר, נקודת המוצא והשורש של עולם ומלואו, הוא בירושלים, ובאבן השתייה שבהר הבית, ממנה הושתת העולם כולו.

וכך כותב הרמב"ם בפרק שני מהלכות בית הבחירה:

"המזבח, מקומו מכוון ביותר ואין משנין אותו ממקומו לעולם, שנאמר (דה"א כב, א): "וזה מזבח לעולה לישראל". ובמקדש נעקד יצחק אבינו, שנאמר (בראשית כב, ב): "ולך לך אל ארץ המוריה". ונאמר (דה"ב ג, א): "ויבן שלמה את הבית בהר המוריה".

ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארונה, הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא, ומשם נברא, אמרו חכמים - אדם ממקום כפרתו נברא".

כלומר, מיקום המזבח אינו מקרי, ומקום קודש הקדושים אינו מקרי. מקום בית המקדש, זה המקום. זה המרכז. זו הנקודה, מרכז העולם.

כשבית המקדש יקום, כל המלחמות בין המדינות [כמו דאע"ש, סוריה, קוריאה הצפונית מול הדרומית, ישראל מול חמאס וחיזבאללה, איראן מול מדינות המערב, ועוד]. כבר לא יהיו! כפי שנאמר: **"יְקַבְּלוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתֵיךְ, וְחַיִּיתוּתְהֵם לְמִצְרָוֹתַי. לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב, וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה"** (ישעיה ב ד). פשוט לא יהיו מלחמות!

ירושלים האירה ותאיר לכל העולם. כפי שצופה הנביא ישעיהו (ב, ג-ד) שלעתיד לבוא

שאלות לדיון

בא"ם - ארגון בינלאומי של כל המדינות בעולם - למעלה מ 10% מהדיונים הם רק על הנעשה כאן. אף מדינה אחרת לא מקבלת אפילו חצי מזה, גם מדינות שגדולות מישראל פי אלף! איך זה יתכן? מה יש כאן?

אם ננסה למצוא את מדינת ישראל על מפת העולם, סביר להניח שלא נראה אותה בכלל, אם לא נשתמש במפה גדולה במיוחד.

אז מדוע כל אומות העולם דשות בנעשה פה, באיזה מגרש קטן בין הירדן לי"ם?

מה יש פה? כסף? במדינה אחת בארה"ב יש יותר כסף.

אנשים? בשכונה אחת בהודו יש יותר אנשים...

התופעה הזו, נעשית יותר ויותר חדה ומשונה, כאשר אנו עוברים להתייחסות העולמית לעיר ירושלים. אם מדינת ישראל היא כמו כמה שדות אורז בסין, אז ירושלים היא כמו פרוור קטן של לוס אנג'לס. אם בישראל נחשבת עיר עם מיליון תושבים למשהו גדול, הרי שביחס לשנחאי לונדון וניו יורק, מיליון תושבים זה רובע לא גדול.

והנה, הרעש שאותו רובע עושה, יותר גדול מכל מקום אחר. רק לא מזמן רעש וגעש כל העולם על תכנית בניה של שש מאות דירות בדרום ירושלים. שש מאות דירות!!! על זה געשו מנהיגי העולם. אנשים כמו ביידן ומקרון, מנהיגי העולם החופשי, לא מצאו עיסוק יותר חשוב מאשר להתעסק עם כמה בניינים אי שם בפאתי השכונה שנקראת ירושלים.

וכאשר אנחנו מתקרבים אל המקום החשוב ביותר - הר הבית, שם התופעה מופיעה בצורה כפולה ומכופלת.

השטח של הר הבית, הוא בסך הכל מאה וארבעים דונם. ועל ה-140 דונם האלו יכולה לפרוץ מלחמת עולם. תנסה להזיז בלטה אחת בהר הבית, ותראה מה קורה. כל העולם יעמוד על רגליו האחוריות.

מה ההסבר לתופעה המשונה הזו?

ומדוע ככל שאנו מתקרבים למקום המקדש התופעה הולכת ומתחזקת?

כך הוא הופתע. הן הוא לא ידע דבר על גזירה כלשהי המרחפת על היהודים. כששאל יהודי אחד לפרש הבכי והקינה, אמר לו שהאבל הוא על חורבן בית המקדש לפני אלף ושמונה מאות שנים.

בתחילה לא האמין הקיסר למשמע אוזניו, "מה?! אתה רוצה לומר לי שכולם בוכים בגלל איזה בניין שנחרב לכם לפני כמעט אלפיים שנה?!"

אך לאחר שהרהר בדברים הרבה אמר נפוליאון:

"עכשיו ברור לי שאתם עם הנצח. ראיתם אימפריות וממלכות אדירות, שהיו בשיא תפארתן וקראו ונפלו לבלי תקומה. אני בטוח שאתם תוסיפו להתקיים גם אחרי שאני וממלכתי נרד מעל בימת ההיסטוריה. בסופו של דבר אתם תשובו לארץ ישראל ותבנו מחדש את בית מקדשכם. אינני יודע מתי יקרה הדבר, אם בעוד מאה או מאתיים שנה, אבל זה יקרה יום אחד, בכך אין לי ספק."

! תובנה

כיום גם גדולי הציונים מודים בכך: כמו שאמר אחד ממנהיגי המדינה [יגאל אלון]: **"עם שאינו יודע את עברו, ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל"**.

כלומר, רק בגלל שאנחנו יהודים שבוכים כל כך הרבה שנים, נזכה לכך שבית המקדש יבנה. אנחנו עם הנצח, שלא שוכח את עברו. אנחנו העם שמתגאה באלפי שנות קיומו, לעומת כל העמים האחרים. אנחנו לא מתביישים להכות על חטא וללמוד לקח מהעבר, בשביל העתיד.

לכן אנחנו מובטחים שנשוב לארצנו בשליטה גמורה, ולבית מקדשנו במהרה.

סיפור 2 | משל השריפה

קל דעת אחד שאל את הגרי"ד מבריסק: "מה הטעם במנהגי האבלות של שלושת השבועות? האם אין הם מיותרים?.." בשלב זה נעצור את הסיפור ונבקש מהחניכים לענות לאותו "קל דעת".

הר הבית ישוב להיות מרכז העולם: "וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהִיָּה הַר בְּיַת ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂאָ מְגֻבְעוֹת וְנִהְרֻ אֲלָיו כָּל הַגּוֹיִם: וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' אֶל בְּיַת אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וְיִרְנוּ מִדְרָכָיו וְנִלְכֶה בְּאַחֲרֵיתוֹ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבַר ה' מִירוּשָׁלַם".

עוד נאמר במדרש רבה (בראשית רבה, נט, ה): "ירושלים היא אורו של עולם, שנאמר: 'והלכו גויים לאורך' (ישעיהו ס, ג). ועוד אומר ר' הושעיה: "עתידה ירושלים להיעשות פנס לגויים, והם מהלכים לאורה" (ילקוט שמעוני, ישעיהו, תצט).

כל העולם יכיר במלכות ה', הגויים ירוצו בהתלהבות לבית המקדש להתפלל, ויקבלו על עצמם דרכי מוסר ויושר.

אך כיום, הם עדיין לא מבינים את הטוב שיש בבית המקדש גם בשבילם, ומשנאתם הם לא רוצים שלעם ישראל יהיה בית משלו.

מסקנה: גם הגויים יודעים, שמקום בית המקדש זה מרכז העולם. הם יודעים היטב שהעבר המפואר שלנו עוד ישוב יום אחד לתילו! דווקא משום כך הם מנסים למנוע זאת, כי הם שונאים אותנו ולא רוצים שנחזור להיות העם הנבחר, אורו של עולם...

הנספח הבא תקציר של ההיסטוריה של בית המקדש, בתקווה שיהיה לטוב.

בסיפורים הבאים נראה כמה זכירת העבר שלנו היא בעצם ה'קלף המנצח' שלנו, וההוכחה שתהיה לנו תקומה במהרה בימינו:

סיפור 1 | נפוליאון והיהודים

מסופר על נפוליאון, קיסר האגדי של צרפת, שיצא ערב אחד מחופש לאדם פשוט כדי לשמוע מה ה'עמך' הפשוטים חושבים עליו.

בטיולו הוא הגיע לשכונת היהודים ולתדהמתו מצא אותם מכונסים בבית הכנסת, יושבים על הקרקע, בידיהם ספרים והם קוראים בהם במנגינה עצובה, קולות של קינה הפורצים ממעמקי הנפש.

היה זה כמובן בתשעה באב, אך נפוליאון לא ידע מה זה תשעה באב, ובשל

סיפור 3 | מקום בית המקדש - מקום עם אהבת חינוך

הסיפור מופיע בספר מקוה ישראל לגאון רבי ישראל קושטא זצ"ל, אך אין ידוע אם זו אגדה ומליצה או אמת):

המקום עליו עומד בית המקדש היה שדה נחלתו של איכר אחד. בפטירתו עבר השדה והיה לנחלתם של שני בניו, לאחד היתה משפחה ענפה - אשה ובנים, והשני היה עדיין רווק.

התגוררו האחים בבית אביהם בשלום ובשלוה, ועיבדו יחדיו את חלקת השדה. חרשו וזרעו, הישקו ועדרו בזיעת אפם וקצרו ברינה. אילמו אלומים ועימרו עמרים, חבטו את השיבולים, ועשאו שתי ערימות גורן שוות בגודלן, ערימה אחת לכל אח. שבו אל הבית שמחים בעמלם.

בלילה, נדדה שנתו של האח הרווק, באמרו לנפשו: 'אין זה הוגן, אני - רווק אני, והוצאותי מועטות, אוכל אני מן היד אל הפה, ומתכסה באשר אמצא, לא כן אחי יקירי כי יש לו אשה ובנים וחייב הוא לפרנסם בכבוד, וכיצד אטול לעצמי מחצית מן היבול? לא, אין זה הוגן!'

כך אמר וקם ממיטתו, חמק החוצה באישון לילה, התגנב אל השדה, נטל אלומות מגורנו ונשאן לגורן אחיו.

אותה עת נדדה שנת אחיו. אמר לאשתו: 'אין זה הוגן, אני אושרי רב הוא, חנני ה' באשת חיל ובבנים ובבנות כשתילי זיתים, ואחי רווק הוא חיי משעממים, גם חייב הוא לחסוך כסף לעתידו, אין זה הוגן שנתחלק חלק כחלק, בואי עימי ונעביר מחלקנו לחלקו.'

עשו כן, קמו בלאט והלכו לשדה ונשאו אלומות מגורנם לגורנו.

קמו בבוקר והלכו לשדה, וראו זה פלא - שתי הערימות שוות כביום אתמול...

השתאו, ולא אמרו מאומה. החליטו לתקן את המעוות בעצמם.

בלילה הבא קמו באישון לילה ונשאו אלומות מכאן לשם ומשם לכאן ובבוקר היו הגרנות שוות...

עשו כן בלילה השלישי והרביעי ולא הועילו מאומה.

בלילה החמישי, שוב יצאו עם האלומות, ואז לפתע - - - פגשו זה בזה באמצע הדרך...

השליכו את האלומות מכתפיהם, וחיבקו איש את אחיו, אמרו - אכן נודע הדבר!

נשאל:

האם השאלה של אותו יהודי איננה מנקרת גם בלבנו? ובאמת, אנו מתפללים לבניין ירושלים בכל יום, מדוע יש צורך עוד בשלושה שבועות שבהם מתנהגים ממש כאבלים?...

האם הצומות על החורבן, אינם בעינינו לעתים כ'מטרד' שהיינו מעדיפים לוותר עליו?

נדון עם החניכים בשאלות ונעודד אותם להביע את דעתם הכנה בלי חשש, בצורה מכובדת וראויה, כמובן.

שים לב! דווקא התייחסות כנה ואמיתית לבעיה וירידה לשורשיה (ללא ניסיון לטשטש או להתעלם ממנה) עשויים להניב רצון עמוק יותר להתמודדות איתה.

לאחר שנשמע את דברי החניכים נחזור לסיפור:

השיב לו הגר"ד:

משל למה הדבר דומה? לדליקה שפרצה בעיר וכילתה כמה בתים.

מי מבעלי הבתים שאכפת לו מהאסון שקרה, מפשפש בתילי האפה, אוסף ושומר לעצמו את שרידי מה שהיה ביתו. כך יזכור ויפעל לבניין ביתו בקרוב.

מי שהאסון אינו נוגע אליו והוא אף אינו מנסה להציל את מה שעוד אפשר להציל, מובטח לו שגם לא ישקיע בבניין ביתו מחדש.

תובנה !

הנמשל: כל זמן שאנו זוכרים ואף מתאבלים באופן מעשי על חורבן ירושלים והמקדש - מובטח לנו שיקום וייבנה מחדש ונזכה לראותו, כי אנו מעידים בכך שאיננו אדישים לחורבן ומצפים בכל רגע לתקומה.

למרות כל הצרות שאומות העולם משעבדים אותנו, מעולם לא שכחנו את מקורנו, ועוד נשוב לאותו מקום ונשוב להיות מרכז העולם!

לסיום, סיפור עממי שאינה ידועה אמיתותו, אך המסר בו נכון מאוד:

נספח

ההיסטוריה של בית המקדש

בהר המוריה שעליו נבנה בית המקדש, עקד אברהם את יצחק בנו בבואו להקריבו על המזבח שבנה שם על פי ציווי הקב"ה. מאורע זה היה הרקע לקביעת הר המוריה כמקום הקרבת הקורבנות לפני ה', כלומר - מקום בית המקדש (בראשית כב, יד וראה במפרשים שם).

הגמרא בפסחים (פח, א) אומרת ששם נבנה בהמשך בית המקדש. וכן עולה מהנביא בדברי הימים (דבה"י ב פ"ג פ"א) המכנה את הר המוריה - הר הבית. וכן (דה"ב ג, א): "ויבן שלמה את הבית בהר המוריה".

זמן קצר לאחר יציאת מצרים וקבלת התורה, ציווה ה' את בני ישראל על ידי משה רבנו שיבנו עבורו מקדש. זה לשון הציווי: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

המקדש הראשון שנבנה היה מקדש נייד, שקיבל את השם 'משכן', הוא היה עשוי מעמודי עץ ויריעות בד והכיל בתוכו כלי קודש רבים. את המקדש פירקו ובנו מחדש, בצוותא עם נדודי ישראל במדבר במשך 40 שנה.

לאחר הכניסה לארץ, היה המשכן ממוקם בשילה. לאחר מכן בנוב, ואחר כך בגבעון. רק כאשר הפך דוד למלך ישראל, הוא ביקש לבנות בית קבע לשם ה'. כה אמר דוד: "אם אתן שנת לעיניי לעפעפי תנומה, עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב", וכדבריו לנתן הנביא: "רְאֵה נָא אֶנְכִי יוֹשֵׁב בְּבַיִת אֲרָזִים וְאֶרְוֶן הָאֱלֹקִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה". למרות זאת, השיב לו ה' על ידי הנביא כי ניתן יהיה להקים את בית ה' רק לאחר שהמלחמות עם שכני ישראל יפסקו, ושלמה בנו שימלוך אחריו יהיה זה שיקים את הבית.

זמן קצר לפני פטירתו רכש דוד המלך את שטח הר הבית בכסף מלא מאת המלך היבوسی ששלט במקום. דוד עשה זאת כדי למנוע ערעורים עתידיים על הבעלות במקום.

הודו לבורא עולם אשר חננם באח כזה טוב אח כזה נפלא!
וה' משמים השקיף ממכון שבתו, ראה ובחר באותו מקום אשר חשבו בו האחים את טובת אחיהם, במקום זה בחר להשרות שכנתו, במקום זה בחר לבנות את ביתו.

! תובנה

בית המקדש, מקור העולם, יכול להיבנות רק במקום בו יש אהבת חינם.

הבה נתחזק באהבת חינם ונקרב את בית המקדש!

משחק | מחזירים עטרה ליושנה

משפט פתיחה:

כשאנחנו מדברים על המשימה החשובה - להרבות אהבת חינוך, לתקן את עם ישראל ולבנות אותו מאוחד מחדש, זה נשמע לנו משימה גדולה מדי... וכי קבוצת ילדים מסוגלת לחולל שינוי בכל העם? האם בזכותנו יכול לשוב המקדש ולהיבנות? מה אנחנו כבר יכולים לעשות? המשחק ילמד אותנו על היכולת שלנו להגיע יחד להישגים גדולים! עוד פעולה ועוד אחת, נגיע אל היעד...

הסבר כללי:

תחרות בין קבוצות מי תכתוב ראשונה משפט על הלוח, על ידי ביצוע משימות אתגר.

חומרים נדרשים:

- לוח כיתה או בריסטול גדול.
- דפי כתיבה.
- כלי כתיבה.

הסבר מפורט בשלבים:

1. נחלק את החניכים לשתיים/שלוש קבוצות.
2. נכריז על תחרות קבוצות נושאת פרסים.
3. זה המשפט אותו תצטרך כל קבוצה לכתוב על הלוח:
"אם נחרבנו על ידי שנאת חינוך, נשוב להיבנות על ידי אהבת חינוך"
 (לשון הרב קוק).
4. קבוצה שתצליח לבצע משימה, תוכל לכתוב מילה אחת. משימה נוספת, עוד מילה. הקבוצה שתסיים ראשונה לכתוב את כל המשפט, היא המנצחת.
5. נסביר לקבוצות את המשימה הראשונה. מכאן והלאה, קבוצה שמסיימת משימה, רושמת מילה ומקבלת את המשימה הבאה.
6. משימות ידע, יש להגיש למדריך תשובה בכתב, כדי למנוע מצב של בליל צעקות.

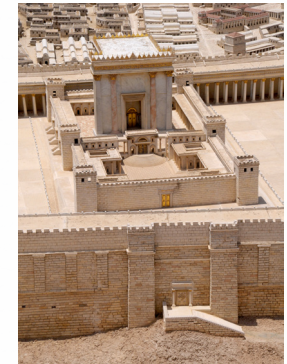
שלמה המלך הוא זה שבנה את בית המקדש הראשון. הבית היה מפואר ביותר, בנייתו ארכה שבע וחצי שנים והושלמה בשנת 2935 לבריאת העולם. (826 לפני הספירה למניינם).

410 שנה לאחר מכן, בשנת 3339 לבריאת העולם, נחרב בית המקדש הראשון בידי חילותיו של נבוכדנצר מלך בבל, ויהודי הארץ נלקחו לגלות.

70 שנה לאחר חורבן הבית הראשון, כאשר ממלכת פרס כבשה את בבל, אישר כורש מלך פרס ליהודים לשוב ארצה ולבנות מחדש את בית המקדש. בית המקדש השני הוקם על ידי עולי בבל ובראשם זרובבל, כאשר המלך הורדוס שיפץ והרחיב את המקדש באופן יסודי.

בית המקדש השני נחרב על ידי טיטוס, בנו של אספסיאנוס קיסר רומי, בשנת 3830 לבריאת העולם. (70 לספירה).

ומאז, אנו מצפים...

הכותל המערבי

היום נעסוק בסוגיית הכותל המערבי, שריד בית מקדשינו. נתחבר למתנה הענקית שקיבלנו מהקב"ה בגלות - הכותל המערבי, המקום של קירבה מיחדת לקב"ה. נעמוד על עומק קדושתו של הכותל, נבין מדוע מיליונים מכל רחבי העולם, יהודים ואפילו נכרים, מתרגשים אל מול אבני הכותל עד כדי דמעות.

על כך ועוד, במערך המפתיע שלפנינו.

7. משימות לדוגמא:

- באיזה יום בשבוע יחול השנה תשעה באב? (להגיש למדריך תשובה בכתב).
- באיזו שנה נוסדה תנועת יחדיו? (החניכים יוכלו לקבל מהמדריך רעיונות לבירור התשובה, כגון טלפון של רכו איזורי).
- כמה שנים היה קיים בית המקדש השני?
- כמה מזוזות יש ברחבי המבנה בו אנו נמצאים? (כולל רק את האגפים הפתוחים כרגע, לא להסתכן בטיפוסים מסוכנים וכדומה).
- תמצאו מילה שמורכבת מראשי התיבות של שמותיהם הפרטיים של חברי הקבוצה, או שמות המשפחה, או מילה מהגימטריא של כל שמות חברי הקבוצה יחד (למשל - ראובן, יהודה, צביקה ואיציק - ראשי תיבות ארצ"י).
- תכינו ציור שמבטא אהבת חינם.
- תכינו ציור שמבטא שנאת חינם.
- חניך מהקבוצה יבצע 25 שכיבות סמיכה.
- תכינו רשימה של עשר ארצות עם ערי הבירה שלהן.
- נציג הקבוצה יקרא בעל פה את רשימת החניכים בקבוצה, בעצימת עיניים.
- כמה ברכות יש בתפילת שמונה עשרה? (19, כי נוספה ברכת 'ולמלשינים').
- כמה מצוות עשה יש בתורה, וכמה מצוות לא תעשה? (רמ"ח 248, שס"ה 365).

הערה:

חשוב לשמור על בטיחות החניכים. אין לשלוח למשימה מחוץ לסניף ללא השגחה ופיקוח.

תובנה:

כדי להשיג את מבוקשנו עלינו לעמול ולהתאמץ, ולא להסתפק בהמיית הלב. אם נטרח ונתאמץ, נוכל להפיץ אהבת חינם ולבנות יחד את בנין עם ישראל, ולזכות לגאולה שלימה.

כיום אין לנו אפשרות להיטהר מטומאת מת, כי אין לנו אפר פרה אדומה, לכן לשטח המקדש לא נוכל כלל להיכנס. נמצא שכדי לעלות להר הבית, צריך להיות בקיא בלהכות הטהרה, ולדעת היטב את גבול שטח המקדש עצמו - אליו הכניסה כיום אסורה בתכלית ועושה 'כרת' (רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכות ז - יב).

מאחר שתקופה ארוכה לא הורשו יהודים להיכנס אל ירושלים ואל הר הבית, לא נשארה מסורת ברורה היכן בדיוק המקומות המותרים בו. לכן עד עצם היום הזה נמנעים יהודים מלעלות להר הבית (אם כי יש מעט העושים זאת על דעת רבותיהם), ותפילה מול הכותל המערבי היא הדבר הקרוב ביותר שיש לנו. **הכי קרוב למקדש!**

האם מותר לשים פתקים בכותל?

כולנו מכירים את המנהג לטמון פתקים בין אבני הכותל. אינספור יהודים גולשים במורד הרובע היהודי, מגיעים לכותל, ומיד מחטטים בכיסים אחרי עט ונייה, כדי לכתוב מילות בקשה כמוסות. יש המהדרים ואף מכינים את הפתק המיוחד כבר בבית, אחרי שחשבו על הניסוח המדויק, וטרחו ליצור אותיות מצויירות ויפות.

אמנם, יש הנמנעים מלהכניס יד בין אבני הכותל, מחשש שהחלל שבין האבנים נחשב שטח הר הבית, אליו איננו מורשים להיכנס. המקפידים על כך, ודאי נמנעים ממנהג הנחת הפתקים.

בנוסף, יש המעדיפים להתפלל בפיהם ולפנות לקב"ה, במקום לכתוב פתק.

אך רבים נוהגים בכל זאת לשים פתק, בנוסף לתפילה. יש גם שמתקשים להגיע לכותל בעצמם, ושולחים את תפילתם על גבי פתק, עם שליח שיגיע לכותל ויטמין את בקשתם.

מהו מקור מנהג הפתקים בכותל?

ישנן עדויות קדומות המלמדות כי כבר מימי בנימין מטודלה לפני כ-850 שנה, נהגו יהודים לטמון פתקים בכותל. מספרים שגם רבי חיים בן עטר, ה'אור החיים' הקדוש, הטמין פתק בכותל לפני כ-300 שנה.

במאה השנים האחרונות התפרסם המנהג והפך מקובל וידוע.

המערך הנוכחי בנוי בצורה מעניינת - אאלות ותשובות. כך נוכל להקפיד את כל המידע הארתק שקשור בכותל, בלי להתבלבל בין הנושאים.

עים לב

המערך עצמו קיצרנו, למאזוניים - המידע האורחב נמצא בנוסף המצורף.

מהו הכותל? ואיך הוא קשור לבית המקדש?

הכותל המערבי הוא אחד מארבעת קירות התמך המקיפים את הר הבית זה כאלפיים שנה, משלהי תקופת בית שני ועד ימינו. הכותל המערבי נבנה כחלק מסדרת שיפוץ מקיפה ביותר שיזם המלך הורדוס בהר הבית, בעת ששיפץ את המקדש ונבנה אותו מחדש בכליל היופי והשלמות.

אמנם מתחילה לא נבנה הכותל כמקום תפילה, שהרי המקדש עצמו היה פתוח לכל מי שנטהר ובא להתפלל לקב"ה במקום בו התפילות נשמעות ביותר. אולם ברבות הדורות, עת ביקשו יהודים להשיח ליבם לפני הקב"ה בעת החורבן, נודע ופורסם כי לכותל המערבי יש קדושה יתרה, וכבר לפני 700 שנה נקבע הכותל כמקום תפילה לזמן הגלות, עד שיבנה בית המקדש.

מהי המעלה של הכותל כיום?

חז"ל במדרש שיר השירים רבה (פרשה ב, פסוק ט, אות ד) אומרים "הינה זה עומד אחר קתלנו" - אחר כותל מערבי של בית-המקדש, שנשבע לו הקדוש ברוך הוא שאינו חרב לעולם". עוד מובא שם: "מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי של בית המקדש".

העליה להר הבית מותרת, או אסורה?

למה לא עלות אל ההר עצמו, וכך להתקרב יותר אל מקום המקדש עצמו, ומשם להתפלל?

על מנת להיכנס להר הבית, ההר עליו נמצא מקום בית מקדשינו, יש להיטהר מטומאות שונות, ולשם כך יש לדעת היטב את הלכות הטבילה מהתורה, זמן הטבילה ועוד. אל שטח המקדש עצמו, מותר רק למי שנטהר גם מטומאת מת, להיכנס. אבל

סיפור | עתה ארצה

במשך תשע עשרה שנה, נמנעה מהיהודים האפשרות לגשת אל הקודש, ולהפיל תחינתם בכותל המערבי. החל מ'מלחמת השחרור', בה השתלטו הירדנים על הרובע היהודי בירושלים, וגירשו ממנו את תושביו היהודים, ועד ל'מלחמת ששת הימים', בה נפתחה מחדש הגישה אל הכותל, באורח נס ופלא.

במשך כל אותם תשע עשרה שנים, כאבו יהודי העולם בכלל, ויהודי ירושלים בפרט, את חסרונו של הכותל, ולא השלימו עם המצב. הרבי מסלונים בעל 'נתיבות שלום' התבטא אז, כי יסכים לשלם אפילו חמשת אלפים לירות - סכום עתק - אם תמורת כך יוכלו להצניח אותו לתפילה אחת בכותל המערבי. יהודי ירושלים זכרו תדיר את אותו יום מר ונמהר - 'י"ט באייר תש"ח - בו גורשו שרידי היהודים מהעיר העתיקה ונשללה מאתם הזכות להתפלל בכותל. ההרגשה באותו יום, תוארה בפי יהודי ירושלים כבן מלך המוכן לסבול את כל העונשים שישיתו עליו בשל חטאיו, ובלבד שימשיך להיות קרוב לאביו המלך ולשהות בהיכלו. אולם אם יגרשוהו מהיכל אביו המלך, זאת לא יוכל שאת...

יום כ"ח אייר תשכ"ז - היום בו פסקה אחיזת יד הערלים הירדנים בכותל, ונפתחה הדרך לשוב ולהתרפק על אבניו - היה מאורע רוחני כביר ורב משמעות בחיי עם ישראל. צדיקי הדור ראו בכך הארת פנים מהקב"ה, וגילוי אהבתו לעמו, באופן אליו לא זכו זה דורות רבים. אחרי תקופה קשה של שואה וחורבן, אמרו, "דער רבש"ע האט א שמייכל גיגעבן צו כלל ישראל" - הקב"ה העניק חיוך מאיר לכלל ישראל. הנה שוב אפשר לגשת ולהתקרב אל השכינה הקדושה, לשפוך שיח תפילה כבן המתחטא לפני אביו, ולחוש את אהבת הקב"ה לעמו.

מאז, ביתר שאת, תפס הכותל המערבי מקום של חשיבות בחיי יהודי ירושלים, ויהודי העולם כולו.

שמחה אין קץ

ניסים מופלאים אירעו לעמנו בעת 'מלחמת ששת הימים'. מלכתחילה היה נראה כי אסון נורא בפתח, וכי המוני צבאות ערב הסוגרים על ארץ ישראל מכל צדדיה, צפויים לגבור בקלות על הכח הצבאי הדל שעמד כנגדם, ולהמיט מכה קשה על כלל הישוב היהודי. אך באורח נס, הפיל הקב"ה חיתתו על צבאות ערב, ואלו הובסו שוק על ירך. ערבים רבים נסו מבתיהם בבהלה מפני היהודים,

מותירים אחריהם בתים שוממים. הקב"ה הרחיב את גבול עמו, והיישוב היהודי זכה לרווחה גדולה יותר מאשר קודם המלחמה. גולת הכותרת של ניסו המלחמה, היה שחרור ירושלים והכותל המערבי, והשבתם לידי עם ישראל.

במהלך ימי הלחימה, ירושלים המערבית היתה נתונה להפגזות קשות מצד הירדנים שישבו במזרחה, ותושבי העיר ירדו למקלטים. באחד הימים נפוצה שמועה, כי חיילי מדינת ישראל בדרכם להסתער על העיר העתיקה ולנסות לשחררה מידי הירדנים הכובשים...

לשמע הידיעה, החלו הלבבות לפעום בעוז ובהתרגשות עצומה. האם עומדים אנו בפני שחרור הכותל המערבי? מבין צעירי העיר, אף אחד לא זכה מעולם לדרך בכותל המערבי. כולם היו עוללים או טרם נולדו לפני שנכבש הכותל בידי הירדנים. אולם גם צעירים אלו גדלו על ברכי ההתרפקות לכותל המערבי ולקרבת השם, והיו עולים עם אבותיהם לגגות בנייני העיר לצפות בכותל המערבי, ברוב ערגה וכיסופין. האם עתה יזכו לממש את החלום?

תפילות עזות פרצו מקרב הלבבות להצלחת המשימה, עד שלבסוף הגיעה הבשורה המרעישה: העיר העתיקה שוחררה! הכותל המערבי אינו עוד בידי הירדנים! הנה שוב מוזמנים בניו של הקב"ה לבוא ולשפוך שיח לפניו, במקום אשר לא זזה ממנו שכינה מעולם...

עם סיום המלחמה, כאשר עלו בני העיר מן המקלט והתוודעו להיקף הניסים הגלויים, פרצו בריקוד סוער בחצרות הבתים, והודו לה' על חסדו.

שמחה אין קץ הציפה את יושבי ארץ הקדש. כל לב יהודי התרונו והתרגשו לנוכח הניסים הגדולים שעשה ה' לעמו. יהודים רבים שלא ידעו כלום על קיום תורה ומצוות, ולא זכו מעודם להתפלל, חשו בקרבת ה' ובגלויי אהבתו הגדולה לבניו. כך החלה התעוררות נרחבת של 'חזרה בתשובה' - תופעה שעד אז היתה פחות נפוצה.

ביקור ראשון לאחר השחרור

הפעם הראשונה בה הורשה הציבור הרחב לגשת אל הכותל לאחר שחרורו בתום מלחמת 'ששת הימים', היתה ב'חג השבועות'. מה נהדר היה מראה ירושלים, שמחה שררה בכל רחובותיה, מקיפה את כל שכונותיה הקרובות והרחוקות. מכל קצווי העיר הלכו המוני יהודים, אנשים, נשים, זקנים וטף בקולות שירה ומעגלי ריקודים בנוסחי כל החוגים והעדויות.

כמה ימים קודם חג השבועות, כבר ביום הראשון שלאחר המלחמה - יצאה

נספח הר הבית בימינו

דיני עליה להר הבית

ירושלים מחולקת לשלוש רמות של קדושה: העיר, ההר והמקדש.

העיר עצמה אסורה בכניסה למצורעים.

ההר מותר בכניסה אך ורק למי שאינו טמא קרי או זיבה.

ומקום המקדש מותר בכניסה רק למי שנטהר גם מטומאת מת.

בימינו, לא נוהג דין שילוח המצורע מחוץ לירושלים (עד שיבנה המקדש במהרה), ולכן אנו מותרים בכניסה לירושלים.

החפצים לעלות להר הבית, צריכים להיטהר מטומאת קרי המצויה אף בימינו, ולשם כך אליהם לגשת יום קודם העליה, למקווה הכשר לטבילה דאורייתא (חלק גדול ממקוואות הטבילה לגברים אינם כאלו, והם מיועדים לטבילה דרבנן ולתוספת קדושה, אך לא לטבילה דאורייתא), לטבול בו לפני שקיעת החמה, ולהסיר לפני כן כל חציצה ולכלוך מגופם.

בעת העליה להר עליהם להסיר מרגליהם נעלי עור, לבוא בלי תיקים ובלי חגורות שיש בהן ארנק.

בעת השהייה בהר הקדוש, חובה להקפיד הקפדה גמורה שלא להיכנס לשטח המקדש עצמו, כי לשם אסורה הכניסה לטמאי מת. למעשה כיום כולנו טמאי מתים, מי לא השתתף בלוויה או ביקר בבית קברות? וכיון שאין לנו (בינתיים, עד ביאת המשיח) אפר פרה אדומה, לא נוכל להיטהר מטומאה זו, לכן לא נוכל להיכנס אל השטח של המקדש.

האיסור הזה מונע מרוב רובם של היהודים יראי ה' להיכנס להר הבית, כהוראת רבותיהם החוששים מפני מכשול רב בדבר הזה, פן נטעה בידיעת שטח מקום המקדש המדויק, ופן ילמדו אחרים מאיתנו ויכנסו גם למקומות האסורים, או יעלו להר בלא טבילה והכנה כדיון.

קבוצה של ארבעה מגדולי ראשי הישיבות עם מלוויהם, אשר בהשתדלות מיוחדת קיבלו רישיון להיכנס ולהגיע עד סמוך לכותל, שהוכרז אז כשטח צבאי והיה סגור לציבור הרחב. הרבי מסלונים ה'נתיבות שלום' זי"ע, זכה להיות ביניהם.

בן לווייתו של הרבי, תיאר את גודל התרגשותו לנוכח הפגישה עם אבני הכותל המערבי, ספוגי הקדושה: "כבר מרחוק, כשמקום הכותל נגלה לנגד עינינו, נתלחחו עיני רבנו מדמעות, לאחר מכן הוציא סכין וקרע קריעה כדיון. התרגשותו הגיעה לשיא כשהתקרב אל מול האבנים הקדושות של הכותל והתרפק עליהם במשך שעה ארוכה, כשהוא מתייפח בבכי רב מתוך כיסופים ותשוקה עד אין קץ".

לימים גילה הרבי טפח מרגשותיו המרוממים באותה שעה, וסיפר: "כשנעמדנו להתפלל בצוותא תפילת מנחה, והתחלתי לומר בתפילת שמונה עשרה 'ברוך אתה השם', היה קשה לי להמשיך. הרהרתי בדעתך, הלא בעונותינו הרבים אין לנו כיום השראת השכינה במלואה, ובאיזה מקום יכול בשר ודם לחוש ולומר בלשון נוכח כלפי הקב"ה 'ברוך אתה'? רק כאן בכותל המערבי המקום היחיד שלא זזה שכינה משם, אפשר לזכות להרגשה מוחשית של ברוך אתה 'ממש', נוכח פני ה'. כמה גדול האושר של זכיה מופלאה כזו בעולמנו, הלא כל התענוגים שבעולם כאין וכאפס יחשבו מול תענוג רוחני כזה..."

היסטוריית הכותל המערבי:

מהו הכותל? ואיך הוא קשור לבית המקדש?

הכותל המערבי הוא אחד מארבעת קירות התמך המקיפים את הר הבית זה כאלפיים שנה, משלהי תקופת בית שני ועד ימינו.

הכותל המערבי נבנה כחלק מסדרת שיפוץ מקיפה ביותר שיזם המלך הורדוס בהר הבית בבנייתו את בית המקדש מחדש.

עד ימיו של הורדוס היה הר הבית קטן למדי, והשתרע על שטחו הטבעי של הר המוריה. הורדוס הרחיב את הר הבית אל הגאיות וההרים המקיפים את ההר.

כדי לתמוך ברחבה הגדולה, ששוליה תוכננו להיות מעל פני הקרקע, הורדוס הקים ארבעה קירות תמך עצומים, שיצרו יחד מבנה טרפזי, ובחלל בינם לבין ההר בנה קשתות וקמרונות.

הכותל המערבי, שהוא הארוך מבין הכתלים, נמשך לאורך כ-488 מטרים, גובהו המקורי היה כ-60 מטרים אך כיום הנקודה הגבוהה ביותר היא 40 מטרים. גובהו ברחבת התפילה הוא כ-32 מטרים. ועובי הכתלים כולם נע בין 4 מטרים בחלק התחתון, ל-2 מטרים בחלק העליון.

מהי המעלה של הכותל כיום?

חז"ל במדרש שיר השירים רבה (פרשה ב, פסוק ט, אות ד) אומרים "הֲיָה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתָלָנוּ" - אחר כותל מערבי של בית-המקדש, שנשבע לו הקדוש ברוך הוא שאינו חרב לעולם". עוד מובא שם: "מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי של בית המקדש".

איך נשמר הכותל מחורבן בית המקדש?

עם סיום המצור על ירושלים וכיבוש העיר על ידי הרומאים, הרסו חיילי הלגיון את כותלי הר הבית ופירקו את האבנים שהרכיבו אותו. רק בפינות הר הבית השתמרו חלק מאבני החומה, משום שאלו נבנו מאבנים גדולות של 40-50 טונות, שהקשו על פירוקן. אולם הקיר המערבי, נשאר בשלמותו, ואותו לא עלה בידם לפרק. היה זה אות משמים, להשאיר לעם ישראל סימן של קרבה ואהבה, גם ביציאה לגלות הארוכה והמרה.

כמה מאות שנים מאוחר יותר, הוסיפו המוסלמים שורות נוספות של אבנים לחומת הכותל.

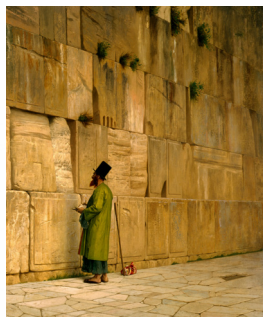
ברחבת הכותל ניתן להבחין בין האבנים המקוריות של הורדוס ובין השיפוץ. האבנים של הורדוס גדולות מאוד אך מגוונות בגודלן, הן מוחלקות, ולכל אחת מהן מסגרת שוליים מוקפדת. האבנים המוסלמיות, לעומת זאת, קטנות בהרבה, בעלות גודל אחיד, ופניהן חלקות לגמרי ללא גימור או מסגרת.

מעל הבניה המוסלמית הקדומה, נוספו בתקופה העות'מאנית ובתקופת המנדט הבריטי 16 נדבכים צרים לכותל באזור רחבת התפילה (שהייתה אז סמטה צרה).

ההוספה בתקופת המנדט היא השורה העליונה בכותל, הבולטת בבוהקה הלבן.

האם תמיד הכותל היה נגיש ליהודים?

לפנינו סיפור אודות גילוי מקום הכותל המערבי, אשר ממחיש מחד את הלוט שכיסה והסתיר במרוצת השנים על חלקים חשובים בהר הבית, ומאידך, את השאיפה לגלות את שרידי המקדש (על פי הספר הר הבית נזר תפארתנו, שאול שפר עמ' 131, מתוך: 'פרשת אלה מסעי' לר' משה חגיז 1672):

בזמן המלך סולימאן (לפני מאות שנים) לא היה

ידוע היכן מקומו של בית המקדש. מינה המלך סולימאן אדם מיוחד שימצא את מקום המקדש. זמן רב חיפש האיש, אך לא מצא. והנה, יום אחד ראה אשה נושאת סלי אשפה. שאל אותה: "מדוע את סוחבת את האשפה מרחק כה רב? לאן תלכי עם הסל?" ענתה האישה: "הרומאים ציוו שכל אחד ישים את הפסולת שלו במקום מיוחד, שם נמצא שריד בית המקדש".

שמע על כך שרו של המלך וביקש לחקור את הדבר. הוא פגש אנשים נוספים שסחבו פחי אשפה לאותו מקום, ולשאלתו מדוע הם מביאים את הזבל למקום הזה, ענו לו: "כך ציוו הרומאים לעשות, כדי לכסות ולבוזות את הכותל המערבי של הר המקדש".

כשנודע למלך סולימאן כי נמצא מקום הכותל, לקח איתו שק של מטבעות, מעדר ויעה. הוא הגיע אל המקום בו היו שקי אשפה רבים, ופיזר את המטבעות בין השקים. ואז שלח המלך כרוז לכל התושבים: "כל הרוצה לעזור למלך, וכן להרוויח מטבעות זהב, יבוא ויפנה את האשפה מהקיר".

המלך סולימאן בעצמו גם טרח לפנות את האשפה. ומי רואה את המלך עובד, ואיננו מצטרף? אנשים רבים נאספו כדי לעזור למלך, וגם לאסוף את מטבעות הזהב. אלפי אנשים הגיעו מרחבי ירושלים, וכך, תוך מספר ימים נתגלה הכותל המערבי.

קדשינו ותפארתנו אשר הללך בו אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדנו היה לחרבה, וקורע. ומהיכן חייב לקרוע, מן הצופים; ואח"כ כשיראה המקדש קורע קרע אחר, וכל קריעה טפח".

כדי להימנע מחובת הקריעה, יש מקפידים לקרוע בפעם הראשונה בה הם רואים את

מקום המקדש - הכותל המערבי, ולאחר מכן מקפידים להופיע במקום לפחות אחת לשלושים יום. כך, אין חיוב חדש לקרוע בכל פעם.

אבל יש נוהגים לא לעשות כלל קריעה בימינו. לגבי ירושלים, כך מקובל בקרב כל הפוסקים, מאחר שאנו מורגלים בראיית העיה, ולרוב הרגלנו לראות את ירושלים שאינה בתפארתה הראוי לה, הורגלנו בכך ואין לנו חובת קריעה. יש שחידשו כך גם לגבי הכותל המערבי, והמליצו זכות בעד המנהג של רוב הציבור לא לעשות קריעה עת באים להתפלל בכותל המערבי.

יש מקפידים להקנות בגדיהם לאחר בעת הביקור בכותל, כדי להימנע מחובת הקריעה. אבל יש מהפוסקים שנקטו להלכה (ראה באור לציון למרן הגר"צ אבא שאול, חלק ג פרק ל תשובה ה. וכן במועדים וזמנים למרן הג"ר משה שטרנבוך, חלק ז סימן רנז) כי המנהג להקנות את בגדיו לאחר ב'מתנה על מנת להחזיר' קודם שרואים את מקום המקדש, כדי להיפטר מחובת הקריעה, אינו ראוי על פי ההלכה, שאין זה אלא הערמה בעלמא.

ולכולי עלמא, הלב צריך להיקרע מצער ולהתמלא געגוע...

מנהג הפתקים בכותל:

מהו מקור מנהג הפתקים בכותל?

יש הסוברים שהמנהג הוא המשך למנהג יהודי קדום, בו יהודים היו רושמים את שמם על אבני הכותל! אפשר עדיין להבחין בחלק מהשמות, הרשומים באותיות גדולות, כשני מטרים מעל ראשי המתפללים. בתקופת המנדט אסרו הבריטים על קיום המנהג, ונראה שמשם עברו לכתיבת שמות ובקשות על פתקים. עד היום רשומים על הכותל כארבעים שמות.

יש לציין כי הכותל שהתגלה אז, לא היה רחבה גדולה כמו היום, כי אם סימטה לא גדולה המוקפת מבני מגורים, כפי שרואים בתמונות ישנות של הכותל המערבי. רק לאחר כיבוש הכותל בידי מדינת ישראל בשנת תשכ"ח, הורחב שטח התפילה, כפי שנספר.

עם קום המדינה בשנת תש"ח, השתלטו הירדנים על העיר העתיקה, גירשו ממנה את היהודים, והכותל נסגר ליהודים עד לשחרורו במלחמת ששת הימים בשנת תשכ"ח.

התפילה הציבורית האחרונה בכותל נערכה בט"ז בכסלו תש"ח, ערב החלטת החלוקה של האו"ם ב-29 בנובמבר 1947. באותו יום נכחו בכותל כ-1,500 מתפללים שבאו במיוחד להתפלל להצלחת מדינת ישראל שבדרך. בחצות הלילה כמדי יום הגיעו קבוצות של חסידי ברסלב לערוך תיקון חצות. לאחר מכן חסמו הבריטים את הדרך אל הכותל. הערבים הטילו מצור על הרובע היהודי במשך 6 חודשים, עד שנפל בידי הלגיון הירדני באביב תש"ח 1948.

בהסכם הכניעה של יהודי העיר העתיקה, סוכם שתתאפשר גישה של אזרחי מדינת ישראל לכותל. אך בפועל מאז כיבוש העיר בידי הירדנים ב-1948 ועד 1967 נמנעה גישה של ישראלים לכותל. בתחילת התקופה היה הכותל סגור לתיירים, אך בהמשך נפתח לביקורי תיירים (לא ישראלים). בתשעה באב מדי שנה נהגו יהודים לעלות להר ציון ל"מצפה הבית" כדי לצפות על הר הבית והכותל המערבי.

הכותל, כמו כל העיר העתיקה נכבש על ידי צה"ל במלחמת ששת הימים בכ"ח אייר תשכ"ח. תצלום הצנחנים בכותל המערבי הוא מהתמונות המפורסמות בתולדות המדינה.

זמן קצר לאחר מכן הוסו דחפורי חיל ההנדסה של צה"ל, בשיתוף אזרחים מתנדבים בעלי כלים כבדים, את שכונת המוגרבים ששכנה בסמוך אל הסימטה הצרה של הכותל, ובמקומה נבנתה רחבה רחבת ידיים למתפללים, כפי שמוכרת לנו כיום.

קריעה על ראיית המקדש בחורבנו

האם ומתי צריך לקרוע את הבגד על החורבן, כשמיגיעים לכותל?

מעיקר הדין, הרואה את ירושלים בחורבנה חייב לקרוע את בגדיו, כפי שנפסק בשלחן ערוך שולחן ערוך (הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקסא סעיף ב) "הרואה ירושלים בחורבנה, אומר: ציון היתה מדבר שממה; וכשרואה בית המקדש, אומר: בית

משחק | פתקים לכותל

משפט פתיחה:

מנהג הפתקים לכותל מוכר ומפורסם, אך שכולם מכינים פתק אחד משותף, זה עוד לא שמענו... ממש תפילת ציבור!

הסבר כללי:

כל אחד רושם את הבקשות שהוא רוצה לשלוח לכותל, ואח"כ מצרפים יחד לפתק גדול, ושולחים לכותל.

חומרים נדרשים:

- פתק ועט לכל חניך.
- דף דפדפת A4.

הסבר מפורט בשלבים:

1. נכריז על כתיבת פתקים ושליחתם לכותל.
2. כל חניך מקבל פתק ורושם בו בקשות שהוא רוצה. לא בקשות אישיות מידי...!
3. לאחר מכן המדריך אוסף את הפתקים ורושם בדף אחד מסודר את כל הבקשות עם השמות.
4. אם יש בקשה שיותר מחניך אחד ביקש, על החניכים שביקשו את אותה בקשה, להכין בקשה נוספת.
5. בסיום הכתיבה, המדריך מראה לכולם את הפתק, מצטלמים איתו, והפתק נשלח לירושלים לכותל, ע"י שליח של הארגון, שישלח לנו תמונה מהטמנת הפתק בכותל.
6. מצפים ממכם לתמונות עם הפתק הגדול. אנו רוצים להתרגש איתכם יחד!

דעה אחרת אומרת שמדובר בהעתקה של המנהג החסידי להניח "קוּיטל" (ביידיש - פתק) על קברו של האדמו"ר המנוח, ובו בקשות לברכה, לרפואה ולמוזל.

יש, לעומת זאת, הסוברים כי זהו גלגול של מסורת עתיקה, בה היו יהודים שנהגו לכתוב פתקי בקשות לאבות ולאמהות הקבורים במערת המכפלה, ולהניחם מעל קברם. בחלוף השנים התגלגל המנהג גם אל הכותל.

רגע, זה לא הסוף - יש הסוברים שמקור מנהג הוא בפתקי בקשות שהביאו איתם שְׂדֵ"רים (שלוחי דרבנן - שליחי הרבנים) שאספו תרומות מיהודים בתפוצות. אלה התרגשו לא פעם מבואו של יהודי מירושלים, ומסרו לו את הפתקים, כדי שיטמון אותם בין אבני הכותל. ראו יושבי ארץ ישראל כי טוב, ואמצו לעצמם את המנהג.

מה כותבים בפתקים?

כל מה שרוצים לבקש מהקב"ה - הצלחה במבחן, בריאות, פרנסה טובה, ועוד. אין בקשה "לא ראויה" או "חצופה". בתקווה שאף זר לא קורא את הפתקים, אפשר לבקש מכל הלב.

כמה פתקים יכול הכותל להכיל?

אם לא רשמם את הפתק שלכם על נייר מתכלה, סביר שהוא יישאר שם באופן טבעי לנצח. אבל יכולת הקיבול של הכותל מוגבלת, והוא מתמלא עד תום מדי כמה חודשים. פתקים מתחילים לנשור לרצפה, ואז אפשר להבחין במתפללים השמים את נפשם בכפם, ומטפסים על שלושה כסאות יחד, ונועצים בקול תרועה את הפתק שלהם בסדק גבוה ובלתי נגיש.

מה עושים עם הפתקים כשאין יותר מקום?

נציג מטעם 'הקרן למורשת הכותל' אוסף מדי חצי שנה בדחילו ורחימו את הפתקים לתוך שק גדול, ומעבירים לקבורה בהר הזיתים. אחת הסיבות לכך היא שסביר שבפתקים אלה כתוב שם הקב"ה, ולכן יש לגנוזם, או לקברם בבית קברות יהודי.

החורבן והגאולה

היום נלמד על חורבן הבית הקדוש.
נתבונן בהיסטוריה של החורבן, ונראה גם כי יש גם טוב
בתוך הרע.

נמלא את הבכי, במסר יובי של תקווה וציפייה לגאולה.
נלמד מה זה בכי של יהודי, ומה עיקר כוונת האב והצער.

חידה

איך אפשר למצוא רגש של שמחה בתוך צער החורבן?

זה נראה לכאורה דבר אבסורדי, איך אפשר גם לבכות וגם לצחוק ביחד? אך זו בדיוק הנקודה שאנו רוצים להדגיש היום.

תשובה

על חורבן המקדש אמרו חז"ל (מדרש תהלים מזמור עט):

"מזמור לאסף, אלוקים באו גוים בנחלתך" - וכי **מזמור** היה לו לומר? אינו אלא בכיה! אלא שאמר אסף שירה על שכילה הקב"ה חמתו בעצים ובאבנים שבביתו, ומתוך כך הותר פליטה לישראל".

עוד כתוב בגמרא במסכת תענית (דף ל ע"ב):

"שימחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה (ישעיה סו פסוק י'), מכאן אמרו כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה".

מטרתנו היא להיות מאלה שמתאבלים על ירושלים, כדי שנזכה גם אנחנו לראות את בניין בית המקדש, **אם כן - מי שחש צער על חורבן בית המקדש, צריך לשמוח כי הוא מובטח מאת הקב"ה שיזכה לראות את בית המקדש!**

יתרה מכך, האבל שלנו, הוא אבל יהודי! הבכי הוא בכי יהודי!

מהו בכי יהודי? נבין על פי התיאור הבא:

מסופר על הפילוסוף הנכרי אפלטון (ראינו בהרחבה במערך ראשון), שבא לירושלים לאחר חורבן הבית, וראה שם את ירמיהו הנביא בוכה בקול נהי וקניה על החורבן. שאל אותו אפלטון: אתה החכם הגדול שבישראל, וכי ראוי לך לבכות על עצים ואבנים שנחרבו? ועוד, מה תועיל לך בכייתך, הרי הבית כבר נחרב, ואין ראוי לחכם כמותך לבכות על העבר?

ענה לו ירמיהו: על שאלתך הראשונה, אשיב לך. והחל לפרט לפניו כל מיני דברי

שים לב

המערך מדבר על החורבן, וכדאי לאוסרו בסמוך ליום עשרה בטבת. אין טעם להקטין אסונות אחרים, ולומר שהחורבן היה גרוע יותר מפיוצם ומלחמת שאירעו כאן בארץ. אנו עלולים לפגוע ברגשותיו של חניך שקרובי משפחתו נפגעו באירוע כזה. נדגיש את צער החורבן, נקרה אותו אל השכל, ונסביר כי הוא היסוד והשורש לכל האסונות הקשים עליהם שמענו.

לקראת המשך המערך, נבין לעצמנו חומר מחז"ל על החורבן מתוך המקורות הבאים: תלמוד בבלי מסכת גיטין (דף נה ע"ב עד דף נח ע"א). תלמוד ירושלמי מסכת תענית פרק רביעי הלכה ה. מדרש רבה על מגילת איכה, אבות דרבי נתן.

נבחר סיפורים המתאימים לרמת החניכים, לא נתאר דברים הקשים מדי לשימעה.

שאלות לדיון

- מה היה יותר קשה, השואה האינדיבידואלית שהיתה אך לפני שמונים שנה, או חורבן בית המקדש? [תשובה: חורבן בית המקדש, כפי שרואים באגדות חז"ל].
- האם נראה לכם שאפשר היום להתאבל ברמה כזו, כאילו החורבן קרה היום? או לפחות להרגיש את חורבן הבית כמו את השואה? [תשובה: כרגע ברור שלא, אולי בהמשך...]
- למה קל לנו יותר להצטער ולהתאבל על השואה, אך קשה לנו להתחבר לרגש האבלות על החורבן? [תשובה: מרחק הזמן מייצר ריחוק רגשי].
- מה עלינו לעשות כדי להרגיש את החורבן לפחות כמו את השואה? [תשובה: על ידי עיסוק בנושא ומנהגי האבלות, ולימוד על מעלת בית המקדש ומעלת עם ישראל לפני החורבן, נחוש יותר ויותר את החסר בבית המקדש, ונתעצב על חורבן עמנו].

עים לב

אחד מהכלים הטובים ביותר להאחיש דבר גדול ורחוק, הוא לחוות דבר דומה קטן וקרוב.

בשביע לייצר פתיחות עם החניכים, במיוחד כשאדברים על דברים כואבים ועל רגשות לא נעימים - עליך קודם כל להיפתח בעצמך. ספר להם על חוויה כואבת אישית שלך, או על מישהו קרוב אליך. תאר לחניכים בצורה חיה סיפור אישי על חורבן אישי שהיה לך או לחבר/שכן קרוב, תאר להם מה זה אובדן, כמה קשה להתרשל למציאות חדשה ומייסרת.

מהאובדן המוחשי והקרוב, נעבור לדון באובדן הרוחק יותר, נדבר איך התרשלנו למציאות בה אין מקדש ויש גלות וריחוק, כמה כאמת חסרה לנו קרבת השם, וכמה טוב יהיה לנו כשעם ישראל יחזור לתפארתו ויתקרה לקב"ה כבתחילה, בהניין בית המקדש.

סיפור | הצד השני של הסיפור

שמעון ויונטל, צייד הנאצים המפורסם, נאם פעם בכנס של רבנים אירופאים בברטיסלבה שבסלובקיה. הרבנים העניקו פרס ליונטל בן ה-91, ומר ויונטל, שניכר היה שהמחווה נגעה לליבו, סיפר להם את הסיפור הבא.

היה זה במחנה מאנטהאוזן, זמן קצר אחרי השחרור. הרב אליעזר סילבר, ראש אגודת אחים (התאחדות הרבנים האורתודוקסיים של צפון אמריקה) שהה במחנה, ושליחותו הייתה להציע עזרה ונחמה לשורדים. הרב סילבר ארגן גם מעמד תפילה מיוחד, והזמין את מר ויונטל להצטרף לשורדים האחרים בתפילה. מר ויונטל סירב, והסביר לו מדוע.

"במחנה", כך אמר מר ויונטל לרב סילבר, "היה איש דתי אחד שאיכשהו הצליח להבריח לתוך המחנה סידור אחד. בהתחלה הערצתי את האיש על אומץ הלב שלו - על כך שהוא סיכן את חייו כדי להכניס את הסידור פנימה. אך למחרת קלטתי, להפתעתי הרבה, שאיש זה "השכיר" את הסידור לאנשים בתמורה למזון. אנשים נתנו לו את פיסת לחם האחרונה בעבור שימוש של כמה דקות בסידור התפילה! איש זה, שהגיע למחנה כשהוא רזה ומורעב מאוד, החל לאכול כל כך הרבה עד שהוא מת לפני כולם - גופו לא יכול היה להתמודד עם כמות כזו".

חכמה, בכל החכמות שבעולם, דברים מופלאים ועמוקים שאפלטון מעולם לא שמע ולא ידע. ופירש לו: אבני הבית הקדוש הזה, הכילו בתוכן כל מיני חכמה, ועליהן בוכה אני.

ומה עם השאלה השניה - הכיצד ראוי לחכם לבכות על שהיה ואיננו עוד? עליה, אמר הנביא לאפלטון, לא אוכל לענות, כי אינך מסוגל להבין את התשובה.

ביארו צדיקים את הדברים, שגוי אינו מסוגל להבין מהי בכיה של תקוה. אצלו הבכייה היא רק ביטוי של ייאוש, ולכן מבין שאין ראוי לחכם לבכות. אבל בכי תקווה וגעגוע של יהודי, בכי ראוי הוא...

מתי ולמה בכו ניצולי השואה:

סיפר הרבי מסלונים זצ"ל, כי יהודים ניצולי שואה שעברו מדורי גיהנום במחנות ההשמדה, נשאלו האם הם בכו באותן שעות - בשואה, כשהמוות היה לנגד עיניהם? תשובתם היתה שלילית. גם כשנוכחו בשיא הרוע האנושי, וחוו יגון קורע לב, הם לא בכו, כאילו יבשה דמעה ממקור עיניהם.

והנה בתום מלחמת ששת הימים, עם שחרור הכותל המערבי והחזרתו לידי היהודים, בכו גם הם יחד עם כל בית ישראל.

הסביר הרבי מסלונים את פשר הדברים, על פי מאמר צדיקים בביאור הנאמר בתורה אודות משה רבינו בעת שהניחו בתיבה: "ותראהו והנה נער בוכה, ותאמר מילדי העברים זה". היאך ידעה להבחין מבכיתו של התינוק בתיבה - שאלו הצדיקים - כי מילדי העברים הוא? אלא כי שונה בכייתו של יהודי, מבכיתו של גוי. הגוי כשהוא מיצר ובוכה, הרי זו בכיה של יאוש ואיבוד תקוה. אולם יהודי, גם בעת צרה יודע הוא שיש לו עבר גדול, ומצפה לו עתיד מזהיר, ובכייתו היא בכיה של תקוה, שמצפה לחזור לתפארתו כבראשונה. לכן כשעלה באוזני בת פרעה קול בכיו של משה רבינו עליו השלום מתוך תיבתו, מיד הכירה 'מילדי העברים הוא זה'.

לכן, הפטיר הרבי מסלונים, בימי השואה כשלא נראתה תקוה באופק, אותם יהודים לא בכו, כי יהודי אינו בוכה סתם מתוך ייאוש. אבל עכשיו כשראו בעיניהם את מעשה ה' הגדול שהחזיר לנו את הכותל, נתעוררו בבכי רב, כי עתה ניצתה בלבם התקווה לישועתו הקרובה לבוא, שבדאי יראו לנו מן השמים את הגאולה השלימה בביאת משיח צדקנו ובנין בית מקדשנו.

עתה כשבכו, בכו כבר גם על השואה ועל כל החורבן, מתוך תקווה ונחמה.

אם כן קל וחומר לישראל, שהם עושי רצונו, על אחת כמה וכמה שישלם להם ה' שכר טוב.

שוב פעם אחת היו עולין לירושלים,

כיון שהגיעו להר הצופים שמשם רואים את מקום המקדש, קרעו בגדיהם, שכך הוא הדין.

כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים.

התחילו הן בוכין, ורבי עקיבא מצחק.

אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים?

אמרו לו: מקום שכתוב בו (במדבר א) "והזר הקרב ימות", ועכשיו שועלים הלכו בו, ולא נבכה?!

אמר להן: לכך אני מצחק, דכתיב: (ישעיה ח) "ואעידה לי עדים נאמנים, את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו".

וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? והרי אוריה במקדש ראשון היה, וזכריה מנביאים אחרונים היה, במקדש שני.

אלא, תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה.

באוריה כתיב: (מיכה ג) "לכן בגללכם ציון שדה תחרש, וירושלם עיים תהיה, והר הבית לבמות יער".

ובזכריה כתיב: (זכריה ח) "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם, ואיש משענתו בידו מרוב ימים".

לכן, עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה, הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה.

עכשיו, שנתקיימה נבואתו של אוריה, בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת!

בלשון הזה אמרו לו: עקיבא ניחמתנו! עקיבא ניחמתנו!"

המשיך מר ויזנטל ואמה, "אם כך מתנהגים יהודים דתיים, אין בכוונתי להשתמש אי פעם בסידור תפילות".

כאשר פנה מר ויזנטל ללכת, נגע הרב סילבר בכתפו ואמר לו ברוך, בידיש,

"מדוע אתה בוחר לראות את האיש שהשתמש בסידור שלו כדי לקחת מזון מפייהם של אנשים הגוועים ברעב? מדוע לא תראה את היהודים הרבים, שנתנו את פיסת לחמם האחרונה כדי שיוכלו להשתמש בסידור? זוהי אמונה.

זה כוחו האמיתי של הסידור", והרב סילבר העניק לו חיבוק עז.

"למחרת הצטרפתי לתפילה", סיים ויזנטל את סיפורו המרגש.

! תובנה

עלינו לקחת מכל רע את הטוב. בכל חורבן לראות את הגאולה. לכן עלינו לשמוח שיש לנו את הזכות להתאבל על החורבן ונוזכה בכך להיות מאלו הרואים בשמחתה.

סיפור מהגמרא | התורבן והנחמה

כדאי ללמוד עם החניכים את הקטע הבא מהגמרא במסכת מכות (דף כד ע"א. מובא כאן עם פירוש חברותא), בו רואים איך להתייחס לחורבן מחד ולציפייה לגאולה מאידך.

"וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך, ושמעו קול המונה של רומי, מפלטה [מבית של רומי] ברחוק מאה ועשרים מיל, והתחילו בוכין, ורבי עקיבא היה משחק [צוחק].

אמרו לו: מפני מה אתה רבי עקיבא משחק?

אמר להם: ואתם, מפני מה אתם בוכים?

אמרו לו: הללו גויים - שמשתחיים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים, יושבין בטח והשקט. ואנו - בית הדום רגלי אלקינו שרוף באש, ולא נבכה?!

אמר להן: לכך אני מצחק, ומה לעוברי רצונו שמשתחיים לעבודת כוכבים שלהם, כך הם יושבים בהשקט ושלוה.

משחק | עת לבכות ועת לשחוק

משפט פתיחה:

לפניכם הצעה לפעילות קצרה שתעזור לחניכים להיכנס לנושא של החיים בזמן בית המקדש.

הסבר כללי:

תחרות בה על כל קבוצה להציג רגש הפוך. בכי וצחוק.

חומרים נדרשים:

אין.

הסבר מפורט בשלבים:

1. קבוצה א' צריכה כולה להציג בכי, עדיף עם דמעות, אבל אסור לצחוק בשום פנים.
2. קבוצה ב' תציג בו זמנית צחוק מתגלגל, אך אסור לקבוצה א' 'להידבק' בצחוק...
3. אם בקבוצה א' מישוהו מהחניכים יצחק תוך כדי הבכי, הקבוצה קיבלה פסול אחד.
3. יש לכל קבוצה עד 5 פסולים כדי להיפסל.
4. כשקבוצה א' נפסלת, הקבוצות מחליפים תפקידים, קבוצה א' צוחקת וקבוצה ב' בוכה. כך עד 5 פעמים.
5. הקבוצה שניצחה 3 פעמים מתוך ה-5 היא המנצחת.

הערות:

- א. אם יש חניכים מופנמים שמתביישים להציג 'בכי', לא ללחוץ עליהם, פשוט לזרום ולתת לשאר החניכים לשחק.
- ב. כמו כן על המדריך להקציב זמן סביר אך לא ארוך, לכל סיבוב של בכי וצחוק, למשל דקה-שתיים.

דיון

הלכה כמי? כרבי עקיבא או כתנאים האחרים?

תשובה

בעצם כולם צודקים, וכולם גם מסכימים אחד עם השני. המושג חורבן ואבל אינו סותר את הנחמה והגאולה, ואדרבה הוא גם מקרב אותה.
כשלאדם יש צרה וחורבן אישי, זה מאוד טוב לבכות ולהוציא החוצה, אבל צריך לדעת כיצד. נקפיד על 'בכי של יהודי, בכי של תקוה'.

ג. יש להקפיד שלא יהיה מגע בין החניכים [חניך צוחק עלול לדגדג חניך בוכה, או חניך בוכה עלול להכאיב לחניך צוחק].

תובנה:

יש עת לבכות ויש עת לשמוח. גם כשאנחנו בוכים עלינו לדעת כי יש תקווה, ותגיע העת לשמוח.

יחדיו
ארגון נוער

משרד ראשי: רחוב גבעת שאול 27, גבעת שאול, ירושלים
טלפון: 077-40-50-813 פקס: 153-524-236-122
דוא"ל: office.yachdav@gmail.com